

לאומי | דוח על הסיכונים

30.06.2023

הדוח על הסיכונים נמצא באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il < אודות < מידע
כספי < גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים, ובאתר מגנ"א של רשות ניירות ערך
בכתובת: www.magna.isa.gov.il

תוכן העניינים

עמוד	
	חלק 1 מידע כללי
3	דוח על הסיכונים
3	מטרה ועקרון הגילוי
4	מידע צופה פני עתיד
4	תחולת היישום
5	
6	חלק 2 יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול הסיכונים ונכסי סיכון משוקללים
6	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
8	גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים
9	הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר
12	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
13	חלק 3 הרכב ההון
13	הרכב ההון הפיקוחי (CC1)
15	מידע נוסף על הון והלימות הון
20	חלק 4 יחס המינוף
20	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
21	יחס המינוף (LR2)
22	חלק 5 סיכון אשראי
24	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
25	סיכון אשראי לפי ענפי משק
31	שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)
32	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
34	מידע נוסף על סיכון אשראי
40	חלק 5א סיכון אשראי של צד נגדי
40	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
41	הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)
42	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)
43	הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)
45	חלק 6 סיכון שוק
46	סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)
47	חלק 7 סיכון הנזילות וסיכון המימון
49	יחס כיסוי הנזילות - טבלת גילויים עיקריים (LIQ1)
50	יחס מימון יציב נטו - טבלת גילויים עיקריים (LIQ2)
54	חלק 8 סיכון תפעולי
55	חלק 9 סיכון אקלים וסביבה
56	חלק 10 מידע נוסף על סיכונים אחרים
57	מקרא

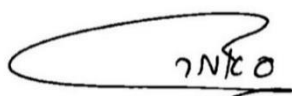
¹ למידע בנוגע לראשי התיבות בשמות הגילויים ראה מקרא בסוף הדוח.

חלק 1 - מידע כללי

דוח על הסיכונים

אנו מתכבדים להגיש דוח על הסיכונים ליום 30 ביוני 2023 (להלן: "דוח על הסיכונים") של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק"). הדוח על הסיכונים ערוך בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו בדבר דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של ועדת באזל, כפי שאומצו במסגרת הוראות הדיווח של בנק ישראל, ומידע נוסף על סיכונים. בנוסף, הדוח ערוך בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר דוח רבעוני של תאגיד בנקאי ואינו כולל את כל המידע המובא בדוחות השנתיים. יש לקרוא אותו יחד עם הדוח על הסיכונים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2022 (להלן: "הדוח השנתי על הסיכונים").

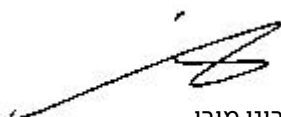
דוח זה מהווה מידע משלים ונלווה לדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ולדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2023 ויש לקרוא אותו יחד עם המידע המוצג בהם.

ד"ר סאמר חאג' יחיא
יו"ר הדירקטוריון

חנן פרידמן
מנכ"ל

רון מורי
סמנכ"ל בכיר ראש חטיבת
ניהול סיכונים

14 באוגוסט 2023

מטרה ועקרונות הגילוי

הדוח נועד לאפשר לקוראי הדוחות של הבנק להעריך מידע משמעותי שכלול בהם לגבי יישום מסגרת העבודה של ועדת באזל, ההון, חשיפות הסיכון ותהליכי הערכת הסיכון.

המידע בדוח זה כולל:

- דרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל (דרישות נדבך 3).
 - דרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הוועדה ליציבות פיננסית (FSB) באמצעות צוות משימה לשיפור הגילוי (EDTF).
 - דרישות גילוי נוספות בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל והנחיותיו (מידע נוסף).
- הדוח נערך בהתאם לדרישות הפיקוח על הבנקים בנוגע לגילוי לפי הוראות נדבך 3 של ועדת באזל ומידע נוסף על סיכונים, כפי שמעודכנות מעת לעת, ובהתאם לעקרונות המפורטים להלן:
- לגבי נתונים כמותיים שנכללו בגילויים קודמים במסגרת דרישות הגילוי של נדבך 3 או במסגרת דרישות גילוי נוספות כאמור לעיל, הוצגו נתונים השוואתיים לתקופה המקבילה בשנת הדיווח הקודמת כנדרש בהוראות.
 - המידע מבוסס בחלקו על מידע פיננסי שמוצג בדוחות הכספיים של הבנק אשר משמש בסיס לחישוב של יחסים רגולטוריים בהתאמות הנדרשות ובחלקו על הערכות פנימיות ומודלים פנימיים. לאור זאת, חלק מהמידע הינו בגדר אומדן לא מבוקר ו/או מייצג מידע שהינו בגדר מידע צופה פני עתיד.
 - המידע האיכותי בנוגע לחשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם מפורט ברובו במסגרת הדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022, למעט אם חלו שינויים מהותיים בששת החודשים הראשונים של שנת 2023 (להלן: "התקופה המדווחת"). לאור זאת, יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח על הסיכונים והדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2022. כמו כן, מידע רלוונטי נוסף ניתן למצוא בפרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2023 (להלן: "דוח הדירקטוריון וההנהלה").
- בנוסף, החל מהדוחות הכספיים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022, אימץ הבנק פרקטיקות גילוי מובילות בעולם כפי שנקבעו על ידי ה-TCFD בתחום האקלים. לאור זאת, למידע נוסף בנושא סיכונים אקלים וסביבה יש לעיין בדוח סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) של הבנק לשנת 2022.

מידע צופה פני עתיד

דוח על הסיכונים כולל, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע והערכות המתייחסים לעתיד, המוגדרים בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים, כגון: "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע", "אומדן", "תרחיש", "עשוי", "יכול", "יהיה", "אופטימי", "פסימי" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח על הסיכונים נסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

תחולת היישום

- א. הקבוצה מפוקחת על בסיס מאוחד על ידי הפיקוח על הבנקים בנק ישראל. איחוד החברות המאוחדות ורישום השווי המאזני של החברות הכלולות הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות בנק ישראל. ליום 30 ביוני 2023 לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון. כנדרש בהוראות בנק ישראל, הנתונים המוצגים במסגרת דרישות הגילוי הפיקוחיות בהתאם להוראות ועדת באזל שנכללו בדוח זה מוצגים על בסיס מאוחד בלבד ומבוססים על המידע הפיננסי המוצג בדוחות הכספיים, בהתאמות המתחייבות מיישום הוראות ועדת באזל (כגון: הניכויים מההון, מכשירי חוב הכשירים להיכלל בהון הרגולטורי, טיפול מיוחד בהשפעה חשבונאית בגין תכנית התייעלות על הון הבנק וחישוב מותאם בגין התחייבויות אקטואריות מיוחדות).
- ב. נכון ליום 30 ביוני 2023, פעילות הבנק באמצעות שלוחות חו"ל, הינה בבריטניה בלבד.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול הסיכונים ונכסי סיכון משוקלים יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

	ה	ד	ג	ב	א
	30 ביוני 2022	30 בספטמבר 2022	31 בדצמבר 2022	31 במרס 2023	30 ביוני 2023
על בסיס מאוחד, ליום:					
הון זמין (במיליוני ש"ח)					
1	44,910	47,245	48,797	50,205	51,373
הון עצמי רוברד 1 ^{(א)(ד)}					
א1	44,484	47,186	48,748	50,165	51,340
הון עצמי רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות					
2	44,910	47,245	48,797	50,205	51,373
הון רוברד 1					
א2	44,484	47,186	48,748	50,165	51,340
הון רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות					
3	55,890	59,151	60,817	64,633	66,040
הון כולל ^{(א)(ד)}					
א3	55,463	59,093	60,767	64,593	66,008
הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות					
נכסי סיכון משוקלים (במיליוני ש"ח)					
4	399,169	414,093	425,643	447,220	457,365
סך הכל נכסי סיכון משוקלים (RWA) ^{(א)(ד)}					
יחסי הלימות הון, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (באחוזים)					
5	11.25%	11.41%	11.46%	11.23%	11.23%
יחס הון עצמי רוברד 1 ^{(א)(ד)}					
א5	11.13%	11.25%	11.29%	11.14%	11.17%
יחס הון עצמי רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות					
6	11.25%	11.41%	11.46%	11.23%	11.23%
יחס הון רוברד 1					
א6	11.13%	11.25%	11.29%	11.14%	11.17%
יחס הון רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות					
7	14.00%	14.28%	14.29%	14.45%	14.44%
יחס הון כולל ^(א)					
א7	13.99%	14.27%	14.26%	14.44%	14.43%
יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות					
א11	10.20%	10.21%	10.21%	10.21%	10.20%
יחס הון עצמי רוברד 1 הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ^(א)					
א12	1.05%	1.20%	1.25%	1.02%	1.03%
יחס הון עצמי רוברד 1 זמין, מעבר לנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ^(א)					
יחס המינוף, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים^(א)					
13	718,134	744,777	766,895	756,692	767,928
סך החשיפות (במיליוני ש"ח)					
14	6.25%	6.34%	6.36%	6.63%	6.69%
יחס המינוף (באחוזים)					
א14	6.19%	6.34%	6.36%	6.63%	6.69%
יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות (באחוזים)					
יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים^(א)					
15	183,198	187,627	190,351	173,385	159,820
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)					
16	149,972	147,176	145,214	135,709	125,491
סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים, נטו (במיליוני ש"ח)					
17	122%	127%	131%	128%	128%
יחס כיסוי נזילות (באחוזים)					
יחס מימון יציב נטו, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים^(א)					
18	389,898	391,522	401,588	399,111	408,870
סך הכל מימון יציב זמין					
19	306,862	309,793	312,954	337,089	336,795
סך הכל מימון יציב נדרש					
20	127%	126%	128%	118%	121%
יחס מימון יציב נטו (באחוזים)					

ראה הערות בעמוד הבא.

הערות:

- (א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", הפוחתת בהדרגה עד ליום 30 בספטמבר 2024. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכניות התייעלות ראה "הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית" בחלק 3 בהמשך הדוח.
- (ב) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש ליום 30 ביוני 2023 הינם 10%-13.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה. לפירוט נוסף על הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה ראה פרק גישת התאגיד הבנקאי להערכת הלימות ההון להלן.
- (ג) להרחבה בנושא יחס המינוף ראה חלק 4 בהמשך הדוח.
- (ד) יחס כיסוי הנזילות של הבנק חושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות במהלך הרבעון המדווח. להרחבה בנושא יחס כיסוי נזילות ראה חלק 7 בהמשך הדוח.
- (ה) להרחבה בנושא מימון יציב נטו ראה חלק 7 בהמשך הדוח.
- (ו) נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים, אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024.
- (ז) ביום 5 בספטמבר 2022 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור הפיקוח על הבנקים, לשנות את אופן מדידת ההתחייבויות הפנסיוניות לצורכי ההון הפיקוחי. על פי שיטת המדידה החדשה, בכל רבעון הבנק יחשב את השינוי בהתחייבות לפנסיה כתוצאה משינויים בריבית ההיוון בניכוי השינוי בשווי הנכסים שיועדו מראש לגידור התחייבויות אלו. השינוי בהתחייבות לפנסיה נטו, לאחר השפעת המס, ייפרס באופן לינארי על פני ארבעה רבעונים, החל מהרבעון עברו בוצע החישוב. יישום השיטה החדשה נכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2022 ויהיה בתוקף עד המוקדם מבין השניים: א) דוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2029 (כולל) או ב) מועד הדוח הכספי בו הממוצע לאורך ארבעה רבעונים האחרונים של סכום ההתחייבויות הפנסיוניות יהיה נמוך מסך של 10 מיליארד ש"ח, צמוד למדד (מהמדד הידוע ביום 1 ביולי 2022 ועד למדד הידוע בתאריך הדוח הכספי הרלוונטי). במקביל בוטל אישור הפיקוח למדידת ההתחייבויות הפנסיוניות לצורכי חישוב ההון הפיקוחי לפי ממוצע נע של תשואות השוק לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימו במועד הדיווח הרלוונטי, שהיה בתוקף החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2016.
- לפרטים נוספים בדבר מדדים אלה לרבות גילוי כמותי מפורט ראה בהמשך דוח זה.

גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים

לעניין גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים – ראה חלק 2 בדוח השנתי על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022 וכן פרק הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

נושאים נוספים

ירידת ערך ההשקעה במניות Valley

ביום 23 בספטמבר 2021 התקשר "BLC", תאגיד אמריקאי (המוחזק בשיעור של 85% בידי הבנק) המחזיק בשליטה מלאה ב-BLUSA, בהסכם מיזוג עם "Valley". ביום 1 באפריל 2022 הושלמה עסקת המיזוג.

כתוצאה מהמיזוג נרשם במחצית הראשונה של שנת 2022 רווח נטו ממס בסך של כ-645 מיליון ש"ח. השקעת הבנק ב-Valley רשומה בדוחות הכספיים לפי שיטת השווי המאזני.

למידע בדבר העסקה ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2022.

לאור ירידות משמעותיות במחיר מניות מגזר הבנקאות בארה"ב בכלל, והבנקים הבינוניים ובכללם Valley בפרט, הבנק בחן ברבעון הראשון של שנת 2023 את הצורך בהפחתת שווי מניות Valley הרשומות כהשקעה בספרי הבנק. בהתאם לכך, רשם הבנק ברבעון הראשון של 2023 ירידת ערך בגין שווי ההשקעה ב-Valley נכון ל-31 במרס 2023 בסך של כ-1.1 מיליארד ש"ח לאחר השפעת המס. ההפסד מירידת הערך נזקף לדוח רווח והפסד לסעיף "חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות". ירידת הערך הוקצתה בהתאם להערכות מעודכנות ביחס לשווי ההוגן של הנכסים המזוהים נטו הנובעים מהשקעת הבנק ב-Valley.

להפחתת השווי לא היתה השפעה משמעותית על הלימות ההון הרגולטורית של הבנק.

לפרטים נוספים ראה ביאור 16.א. בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2023.

הבנק ממשיך לראות ב-Valley השקעה אסטרטגית ארוכת טווח, שהינה נדבך באסטרטגיה הכוללת של הבנק.

בסמוך למועד פרסום הדוח, שווי השוק של מניות Valley שמוחזקות על ידי הבנק עומד על כ-2.6 מיליארד ש"ח.

שלוחת הבנק בבריטניה

ביום 8 במרס 2022 אישר דירקטוריון הבנק את המלצת דירקטוריון BLUK ליישום מהלך, הכולל את החזרת הרישיון הבנקאי הרגולטורי של BLUK, כך שלאחר השלמת המהלך BLUK תהא חברה למתן אשראי. לשם כך, פעילותה של BLUK תמוזג לתוך LABL, חברת בת של BLUK (להלן: "Leumi UK Group").

Leumi UK Group עוסקת במתן אשראי בעיקר בתחומים הנדל"ן, מלונאות ו-ABL, וזאת ללקוחות מסחריים בלבד בבריטניה ובאירופה, לרבות לקוחות ישראלים הפועלים באזורים אלה, ובכלל זה השקעות ופיתוח של נדל"ן למגורים ומימון נדל"ן מסחרי (בתי אבות ומעונות סטודנטים). המימון ניתן הן ללקוחות בבריטניה והן מחוץ לבריטניה (בעיקר ישראלים).

כל התנאים שנדרשו לביצועו של מהלך השינוי הארגוני התמלאו, ובכלל זה העברת כל הפעילות העסקית מ-BLUK ל-Leumi UK Group, הכרזה על פירוק מרצון של BLUK ואישור הרגולטור בבריטניה על ביטול הרישיון הבנקאי של BLUK. בכך הושלם מהלך השינוי הארגוני האמור.

הסכם קיבוצי בנושא זכויות עובדים

ביום 16 באפריל 2023 חתם הבנק עם ארגון העובדים על הסכם קיבוצי מיוחד לשנים 2023-2026.

למידע נוסף ראה ביאור 8.א. בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2023 ודיווח מידי מיום 16 באפריל 2023.

הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסביבת הפעילות של הבנק המושפעת מאד בשנים האחרונות מסיכונים הקשורים לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו כלכלית תנודתית, לשינויים החלים במודל העסקי, ובכלל זה המעבר ל"בנקאות החדשה" המבוססת על הדיגיטל ולמגמות חברתיות וצרכניות. בשנים האחרונות, לנוכח שינויים בסביבה התחרותית, בסביבת הצרכן, בסביבה הרגולטורית ובסביבה הטכנולוגית, ניכרת מגמת התפתחות בסיכונים שאינם פיננסיים.

להלן הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר:

סיכון אבטחת מידע וסייבר

העלייה בתקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בארץ ובעולם ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו ממשיכה. מאפייני התקיפה מגוונים וביניהם תקיפות כופרה, ניסיונות פישג והנדסה חברתית. החשיפה לסכירות התממשות אירוע סייבר עולה בין היתר כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים ועבודה של עובדים וספקים מרחוק.

לאומי נוקט במספר צעדים להפחתת הסיכונים ובכלל זה: יישום בקורות מונעות ומגלות, ביצוע סקרי אבטחת מידע, הגברת הניטור לשם הסרת אתרים מתחזים, הידוק תהליכי ניהול ובקרת הרשאות והעלאת מודעות עובדים להנחיות אבטחת מידע.

במהלך המחצית הראשונה של 2023 לא התגלו אירועי סייבר שהשפיעו על הדוחות הכספיים של לאומי.

למידע נוסף ראה סיכון אבטחת מידע וסייבר בפרק הסיכונים התפעוליים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

סיכון מאקרו כלכלי

הסיכונים המאקרו כלכליים העיקריים נוגעים עתה להשפעות המצטברות של תהליך הצמצום המוניטרי אשר התרחש ברוב מדינות העולם, זאת בתגובה להאצת האינפלציה. הסיכונים העיקריים נוגעים למידה שבה מהלך הצמצום המוניטרי, שנראה שהינו קרוב לשיאו, אך לא הסתיים לחלוטין, ימתן את הפעילות הכלכלית. סיכון נוסף נוגע לכשלים שהתגלו במערכות בנקים בארה"ב ובשווייץ. נראה שמדובר באירועים של בנקים ספציפיים ולא אירוע כלל מערכתי. בתגובה לכשלים אלו הרשויות השונות הגיבו בנחישות על מנת לייצב את המצב.

עם זאת, היחלשות הפעילות בתחומים שונים, ובפרט תחום הנדל"ן המסחרי בעולם, וזאת תוך כדי ירידת מידת האמון של הציבור בחלק מן הבנקים, עלולה להוביל להרעה מחודשת במצב הבנקאות העולמית והשלכות מאקרו כלכליות שליליות, עקב היווצרותו מצב של מחסור בנזילות והידוק של התנאים למתן אשראי. כמו כן, ישנם סיכונים משמעותיים הנובעים משינויי אקלים, וסיכונים גיאופוליטיים שונים, לרבות המשבר האוקראיני-רוסי, המוסיפים לפוטנציאל התנודתיות של תהליכים כלכליים גלובליים.

במישור המקומי, המחצית הראשונה של 2023 התאפיינה באירועים ציבוריים - חקיקתיים וחברתיים, בדגש על תהליכי החקיקה שמובילה הממשלה, אשר קיימת אי וודאות לגבי אופן התפתחותם ומידת השפעתם על הכלכלה הישראלית בטווח הבינוני והארוך, וכנגזרת מכך על תוצאות הבנק. כמפורט, בין היתר, בהערכות שפורסמו על ידי חטיבת המחקר של בנק ישראל ביום 3 לאפריל 2023, וביום 10 ביולי 2023. לאירועים כאמור צפויה להיות השפעה שלילית על הכלכלה הישראלית, וכפועל יוצא מכך על ביצועיו של הבנק.

הודעת בנק ישראל מחודש יולי 2023, ובפרט דברי הנגיד עם פרסום החלטת הריבית ביום 10 ביולי 2023, עסקו בפיחות השקל הנובע מהתפתחויות מקומיות, ובפרט התגברות ניכרת של מידת אי-השקט החברתי וירידת מידת האטרקטיביות של המשק והשווק הישראלי. פיחות עודף זה תרם כתוספת של 1.5%-1.0% לאינפלציה וככל שהפיחות יימשך, הדבר יגרור תגובת ריבית מצד בנק ישראל. בנק ישראל ממשיך להדגיש שהסיכון המרכזי לתחזית הצמיחה הוא התממשות תרחיש בו שינויים חקיקתיים ומוסדיים ילוו בעלייה נוספת בפרמיית הסיכון של המדינה וזאת תוך כדי המשך הפיחות של השקל, פגיעה ביצוא כתוצאה מירידת מידת האטרקטיביות של ישראל כשותפת סחר, ובירידות בהשקעות המקומיות ובביקוש לצריכה פרטית.

ביום 1 למרס 2023, חברת Fitch אישררה את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+ עם אופק יציב. בהמשך, בתאריך 29 למאי 2023, החברה פרסמה סקירה וניתוח של כלכלת ישראל ובפרט בתוואי התקציבי הצפוי של ישראל והשפעות אפשריות של האירועים הציבוריים - חקיקתיים וחברתיים בישראל.

ביום 14 לאפריל 2023, הודיעה חברת הדירוג Moody's על שינוי צפי דירוג האשראי של מדינת ישראל מחיובי ליציב, תוך השארת הדירוג ברמה של A1. בדוח של Moody's צוין שהשינוי משקף את ההערכות לגבי ההשפעות הכלכליות של האירועים הציבוריים - חקיקתיים וחברתיים בישראל.

חברת S&P פרסמה במהלך מאי 2023 דוח על דירוג האשראי של מדינת ישראל. החברה הותירה את דירוג האשראי ואופק הדירוג ללא שינוי, ברמה של AA- עם אופק יציב. הדוח כולל התייחסות לסיכונים הפוליטיים, חברתיים וביטחוניים שעלולים להשפיע על אופק הדירוג ו/או דירוג האשראי בעתיד.

בסוף חודש יולי אושר בכנסת ונכנס לתוקף תיקון לחוק יסוד: השפיטה. בסמוך לאחר מכן, פרסמו חברות הדירוג Moody's ו-S&P דוחות מיוחדים, בהם הודגשו הסיכונים לכלכלת ישראל מהמשך תהליך החקיקה. עם זאת, לא חל שינוי בדירוג המדינה ו/או בתחזית הדירוג של ישראל.

בראשית חודש אוגוסט 2023 בנק ישראל פרסם את דוח היציבות הפיננסית למחצית הראשונה של שנת 2023. בדוח צוין כי אי הוודאות סביב שינוי החקיקה העלתה את פרמיית הסיכון של המשק ולוותה בפחות של שער החליפין שתרם לעלייה באינפלציה, בירידה במחירי המניות ובהתגברות התנודתיות בשוק המט"ח ובשוקים הפיננסיים. עוד נכתב כי המערכת הפיננסית בישראל שמרה על יציבותה במהלך התקופה הנסקרת, ותרמו לכך האיתנות והיציבות של המערכת הבנקאית שהתבטא בשמירה על יחסי ההון הגבוהים, ביחסי נזילות נאותים וברווחיות גבוהה בהשוואה לשנים האחרונות. בהתאם לדוח, רמת הפגיעות של ערוץ החשיפה לסיכון הסביבה המקרו-כלכלית עלתה מבינוני-נמוך במחצית השנייה של 2022 לבינוני-גבוה במחצית הראשונה של 2023.

למידע נוסף ראה פרק התפתחויות עיקריות במשק בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2023.

סיכון אסטרטגי

התעשייה הפיננסית והסקטור הבנקאי חווים שינויים משמעותיים המשפיעים על הסיכון האסטרטגי ומחייבים התאמת המודל העסקי, ובהם:

כניסת שחקנים חדשים כדוגמת חברות טכנולוגיה גדולות (גוגל, אמזון, פייסבוק, אפל), חברות פינטק (לדוגמה: רבולוט), חברות ביטוח, חברות אשראי חוץ בנקאי ובנקים דיגיטליים הנהנים לעתים מארביטרז' רגולטורי מול הרגולציה שחלה על בנקים וכן ממערכות מחשב גמישות.

שינויים רגולטוריים התומכים בעידוד התחרות כגון חובת צמצום מסגרות האשראי, הפעלת מערכת נתוני אשראי, חוק ניוד בין בנקים ויוזמת בנקאות פתוחה. כמו כן, בעת האחרונה מקודמות מספר יוזמות חקיקה הנמצאות בשלבים מקדמיים כמפורט בסיכון רגולציה מטה. ראוי לציין כי בעוד השינויים הרגולטוריים, לעיתים, מגבילים את פעולותיהם של הבנקים, הם במקרים רבים אינם חלים על מתחרים כגון חברות הביטוח, הפינטקים וחברות הטכנולוגיה המבוססות כדוגמת אפל וגוגל.

למידע נוסף ראה סיכון אסטרטגי בפרק סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

סיכונים טכנולוגיים

לאומי מייחס חשיבות רבה לכך שהתשתית הטכנולוגית המשרתת את לקוחותיו ואת עובדיו תאפשר זמינות ורציפות עסקית ותפעולית, ומשקיע לשם כך משאבים רבים.

לאומי מיישם תכנית עסקית-טכנולוגית (תכנית הטרנספורמציה) לצורך השגת יעדיו העסקיים בשנים הבאות. התכנית מנוהלת במסגרת ממשל תאגידי הדוק.

למידע נוסף ראה סיכון טכנולוגיה בפרק הסיכונים התפעוליים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

סיכון רגולציה

קבוצת לאומי פועלת בסביבה רגולטורית מורכבת ורב תחומית. שינויים מהותיים ומתמשכים בתחומי רגולציה מגוונים מחייבים היערכות מתאימה ומתמשכת בפעילות הבנק.

הבנק פועל באופן שוטף, לניטור ואיתור הוראות הרגולציה הרלוונטיות לפעילותו, על מנת להבטיח את היערכותו לשינויים והעדכונים ברגולציה החלה עליו ולמגמות מהותיות המתהוות בתחום זה, והכל כחלק ממכלול הפעילות של הבנק וגיבוש מטרותיו העסקיות והאסטרטגיות. במסגרת זו פועל הבנק לניטור ואיתור הוראות רגולציה רלוונטיות בישראל. בנוסף, בתחום הרגולציה הבינלאומית, פועל הבנק לאיתור מידע רלוונטי בתחומים מוגדרים ולניתוח המידע על מנת לאתר רגולציה זרה ולזהות מגמות בינלאומיות בתחום פעילותן של רשויות רלוונטיות בארה"ב, האיחוד האירופי ואנגליה, אשר עשויות להשפיע על פעילות הבנק.

בנוסף, מקודמות מספר יוזמות חקיקה הנמצאות בשלבים מקדמיים בהקשרים שונים הנוגעים לפעילות הבנקים בישראל, בין היתר, הטלת מס ייעודי בגין רווחים עודפים, הגבלת הפער בין הריבית על אשראי לבין הריבית על פיקדונות, הסמכת נגיד בנק ישראל לקבוע את שיעור הריבית על פיקדונות ויתרות זכות והגבלת סכומי עמלות עבור שירותים מסוימים.

לפירוט נוסף ראה פרק חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית בדוח ממשל תאגידי.

סיכון ענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן הינו תחום פעילות שבו לבנק חשיפת אשראי משמעותית.

לאומי ממשיך לפעול באופן אקטיבי להרחבת הייזום בתיק הנדל"ן, תוך מיקוד בסגמנט המגורים ובלקוחות נבחרים בעלי חוסן פיננסי גבוה. כמו כן, הבנק מקפיד על פיזור בין אזורים גיאוגרפיים, שבהם מוקמים הפרויקטים, בהתאם לביקושים ותחזיות מאקרו כלכליות.

האשראי לענף הנדל"ן תואם את תיאבון הסיכון של הבנק, לאור חיתום קפדני, שיטת מימון ופיקוח הדוקה, גיבוי בביטחונות נדל"ן ותמחור הולם. בשל כך, ומתוך רצון להמשיך ולהיות דומיננטיים במימון ענף הנדל"ן הבנק פועל לניצול מיטבי ואפקטיבי של המגבלות הפנימיות והרגולטוריות בנושא ובראי התחזיות המאקרו כלכליות.

המעקב אחר תיק האשראי בתחום הנדל"ן מבוצע באופן הדוק תוך ניטור המגמות בנתונים המאקרו כלכליים במשק וניטור התפתחות מאפייני הסיכון של סגמנט זה בבנק.

החל מהמחצית השנייה של שנת 2022, נרשמה היחלשות בביקוש לרכישת דיור, ברקע סביבת מאקרו של עלייה מהירה באינפלציה ובריבית וצפי להאטה בצמיחה. גורמים אלה, לצד התחלות בנייה גבוהות יחסית ברוב העשור האחרון, הובילו לאחרונה להתחלה של ירידה במחירי הדירות, בהובלת מחירי הדירות החדשות ב"שוק החופשי" (כלומר לא כולל עסקאות "דירה בהנחה"). להערכתנו, בשנה הקרובה צפויה ירידה מסוימת במחירי הדירות. עם זאת, ההערכה היא כי קצב גידול האוכלוסין החזק בישראל ימשיך לייצר ביקושים בטווח הבינוי והארוך.

הבנק מנטר באופן הדוק את השלכות עליית הריבית וההאטה בביקושים לדיור, על חברות הנדל"ן.

החל משנת 2016 מבטח הבנק את תיק הערבויות מכח חוק המכר (דירות). בנוסף, החל מיום 31 בדצמבר 2021 מבטח הבנק גם חלק מתיק האשראי הכספי למימון קרקעות והחל מרבעון רביעי 2022 גם חלק מתיק ערבויות הביצוע והפורמאליות המשויך לענפי משק בינוי ונדל"ן.

למידע נוסף ראה פרק הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן בהמשך הדוח ובדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 ביוני 2023.

סיכון אקלים וסביבה

סיכונים סביבה ואקלים מהווים חשיפה של הבנק לנזקים פוטנציאליים שעלולים להיגרם כתוצאה מאירועים או מתהליכים שקשורים לסביבה, לרבות שינויי אקלים כגון: פליטות גזי חממה, יצירת פסולת, זיהום אויר ומים, זיהום קרקע, הפחתת המגוון הביולוגי, בירוא יערות ואירועי מזג אוויר קיצוניים.

נהוג לחלק את סיכונים סביבה ואקלים לשלושה סוגים: סיכונים פיזיים, סיכונים מעבר וסיכונים אחריות, כאשר הבנק חשוף בפני סיכונים אלה הן באופן ישיר והן באופן עקיף. מכאן, לסיכונים הסביבתיים עשויה להיות השפעה פיננסית ושאונה פיננסית על הבנק כגון: סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון נזילות, סיכון תפעולי, סיכון ציות, סיכון משפטי, סיכון רגולטורי וסיכון מוניטין.

סיכון סביבה הינו סיכון "מתפתח". סיכונים מתפתחים מתאפיינים בהיעדר מידע כמותי עם עומק היסטורי מספק לאמידתם ובהשתנות גבוהה יותר מסיכונים אחרים לאורך זמן, דבר המחייב מיסוד תהליכים להתאמת הכלים לניהולם ומדידתם. הבנק עוקב כל העת אחר התפתחויות רגולטוריות, טכנולוגיות וחברתיות בתחום, לומד את הנושא ופועל להתאמת הכלים והמתודולוגיות לניהול הסיכון.

המידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

למידע נוסף ראה פרק סיכון אקלים וסביבה בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2022 ופרק סביבה בדוח סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) של הבנק לשנת 2022.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)

	א	ב	ג
	30 ביוני 2023	31 במרס 2023	30 ביוני 2023
דרישות הון מזעריות ^(א)			
	במיליוני ש"ח		
1 סיכון אשראי (גישה סטנדרטית) ^(ב)	385,040	375,069	51,980
6 סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)	14,656	14,008	1,979
10 התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)	3,782	3,753	511
16 חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)	902	801	122
25 סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)	18,588	19,904	2,509
סך הכל סיכון אשראי	422,968	413,535	57,101
20 סיכון שוק (גישה סטנדרטית)	5,956	5,778	804
24 סיכון תפעולי	28,441	27,907	3,840
27 סך הכל	457,365	447,220	61,745

(א) דרישת ההון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינה 13.50% במועד הדיווח.
 (ב) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי (CVA), סיכון טילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

חלק 3 - הרכב ההון הרכב ההון הפיקוחי (CC1)

הפניה למאזן הפיקוחי	31 בדצמבר		30 ביוני	
	2022	2022	2023	2023
	הון פיקוחי	הון פיקוחי	הון פיקוחי ^(א)	הון פיקוחי ^(א)
	במיליוני ש"ח			
	הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים			
1	9,961	9,961	9,781	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
2	42,774	39,421	45,215	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
3	(3,297)	(2,346)	(3,225)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
4	-	-	-	מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט)
-	49,438	47,036	51,771	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
	הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים			
6	1,205	1,106	656	מוניטין
-	14	6	5	פער שלילי בין הפרשות להפסדים צפויים
9	21	34	15	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי
10	384	293	531	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
-	(983)	687	(1,605)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים ^(ב)
-	320	2,357	(10)	מזה: בגין חישוב על בסיס עקום פיקוחי לחישוב התחייבויות פנסיוניות
-	(49)	(66)	(33)	מזה: בגין השפעת תכניות ההתייעלות
-	(1,254)	(1,226)	(1,322)	מזה: הפחתת מרכיב מס שכר מנכס מס נדחה
	641	2,126	(398)	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
	48,797	44,910	51,373	הון עצמי רובד 1
	48,797	44,910	51,373	הון רובד 1
	הון רובד 2: מכשירים והפרשות			
א11	7,547	6,821	9,521	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
11	-	-	-	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר ^(ב)
5	-	-	-	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
-	-	-	-	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2
12	4,473	4,159	5,146	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
	12,020	10,980	14,667	הון רובד 2 לפני ניכויים
	12,020	10,980	14,667	הון רובד 2
	60,817	55,890	66,040	סך ההון

ראה הערות בעמוד הבא.

	30 ביוני		31 בדצמבר	
	2023	2022	2022	2022
	הון פיקוחי ^(א)	הון פיקוחי	הון פיקוחי	הפניה למאזן הפיקוחי
	במיליוני ש"ח			
60 סך נכסי סיכון משוקללים	457,365	399,169	425,643	-
יחסי הון וכריות לשימור הון (באחוזים)				
61 הון עצמי רוברד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	11.23%	11.25%	11.46%	-
62 הון רוברד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	11.23%	11.25%	11.46%	-
63 ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	14.44%	14.00%	14.29%	-
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים^(א)				
69 יחס הון עצמי רוברד 1 מזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים	10.20%	10.20%	10.21%	-
71 יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים	13.50%	13.50%	13.50%	-
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)				
72 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה	969	711	917	14
73 השקעות בהון עצמי רוברד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה	2,010	2,333	2,499	15
75 מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהם מתחת לסף ההפחתה	5,106	4,591	4,825	16
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2				
76 הפרשה כשירה להכללה במסגרת רוברד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה	5,590	4,791	5,167	-
77 התקרה להכללת הפרשה במסגרת רוברד 2 תחת הגישה הסטנדרטית	5,146	4,159	4,908	-

- (א) יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש ליום 30 ביוני 2023 הינם 10%-13.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רוברד 1 התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה. בהתאם לכך, דרישות ההון המינימליות שחלות על הבנק ליום 30 ביוני 2023 הינן 10.20% ליחס הון עצמי רוברד 1 ו-13.50% ליחס ההון הכולל. לפירוט נוסף על יחסי ההון המזעריים ראה פרק גישת התאגיד הבנקאי להערכת הלימות ההון להלן.
- (ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים, אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024.
- (ג) ביום 5 בספטמבר 2022 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור הפיקוח על הבנקים, לשנות את אופן מדידת ההתחייבויות הפנסיוניות לצורכי ההון הפיקוחי. לפרטים אודות השפעת המעבר לשיטה החדשה ראה ביאור 9. בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2023.

מידע נוסף על הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-30 ביוני 2023 ב-51,771 מיליון ש"ח, לעומת 49,438 מיליון ש"ח בסוף 2022. הון זה מהווה בסיס לחישוב ההון הפיקוחי המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק בתוספת מכשירים הוניים והתאמות פיקוחיות כפי שנקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 של הפיקוח על הבנקים. יחס הון למאזן ב-30 ביוני 2023 הינו 7.5%.

יחסי הלימות ההון במחצית הראשונה של שנת 2023 הושפעו בעיקר מהרווח הנקי לתקופה, בניכוי הדיבידנד והרכישה העצמית, מהגידול בתיק האשראי ומהנפקת כתיבת התחייבות נדחים "ירוקים" בתחילת הרבעון הראשון. ירידת הערך שנרשמה ברבעון הראשון של שנת 2023 בגין ההשקעה במניית Valley השפיעה באופן לא מהותי על יחסי ההון של הבנק. להרחבה ופרטים בגין שינויים רגולטוריים נוספים בתקופת הדיווח ושינויים צפויים בנוגע למדידת הלימות ההון ראה להלן בהמשך הפרק.

מבנה ההון הפיקוחי

במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, וזאת על ידי תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 (להלן בפרק זה: "ההוראות"). הוראות אלה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות המעבר שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים.

על פי הוראות אלו, רכיבי ההון בקבוצה לצורך חישוב הלימות ההון משויכים לשני רבדים:

1. הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף.
2. הון רובד 2.

סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון" או "ההון הפיקוחי" או "ההון הכולל".

הון עצמי רובד 1

הון עצמי רובד 1 (Common Equity Tier 1) כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מזכויות המיעוט (זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים.

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רובד 1, אשר נובעות מיישום תכניות התייעלות תפעולית, מדידת ההתחייבות הפנסיונית והנכסים שיועדו מראש לגידור לצורכי ההון הפיקוחי החל מיום 1 ביולי 2022, כאמור לעיל, וכן מיישומן של הוראות רגולטוריות שונות המפורטות בהמשך.

פירוט לגבי הדרישה הרגולטורית ליחס הון עצמי רובד 1 ומזערי מופיע להלן בפסקת הלימות ההון.

הון רובד 1

על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, הון רובד 1 יכלול, בנוסף להון עצמי רובד 1, גם הון רובד 1 נוסף (Additional Tier 1), אשר מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202.

עד כה לא נקבעה בישראל דרישה רגולטורית ליחס הון רובד 1 נוסף מזערי, ובקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון רובד 1 נוסף.

הון רובד 2

הון רובד 2 (Tier 2) כולל מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בכפוף לתקרה שנקבעה בהוראות.

מכשירי הון נדרשים לעמוד בקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 לצורך הכללתם בהון. הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול הינם: (1) מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שבהתרחש האירוע המכונן לאי-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202), יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il בפרק אודות < מידע כספי > גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

הלימות ההון

יחסי ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים, ויחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים.

יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 "מדידה והלימות הון – מבוא, תחולה וחישוב דרישות", תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וביחס הון כולל מזערי בשיעור של 13.5%. דרישה זו חלה על לאומי.

ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה.

חוזר להתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) – הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250

בהתאם לחוזר שפרסם הפיקוח על הבנקים ביום 30 בספטמבר 2021, החל מיום 1 באוקטובר 2021, נותרה ההקלה כאמור רק בהתייחס לדרישת ההון בגין הלוואות לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין (הלוואות לכל מטרה). ליום 30 ביוני 2023, דרישת ההון הנוספת בגין יתרת ההלוואות לדיור, הינה 0.20% במונחי יחס הון עצמי רובד 1.

בהתאם, דרישות ההון המזעריות שחלו על הבנק ליום 30 ביוני 2023 הינן 10.20% ליחס הון עצמי רובד 1 (כולל דרישת ההון בגין יתרת ההלוואות לדיור) ו-13.50% ליחס ההון הכולל.

בנוגע ליחס המינוף, בהוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה נקבע שתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (חלף 6% קודם לכן). ביום 15 במאי 2022 פורסם חוזר לתיקון הוראת השעה, ולפיו תוקף ההקלה יוארך עד ליום 31 בדצמבר 2023. תאגיד שינצל את ההקלה עד למועד זה יידרש לשוב ולעמוד ביחס המינוף הנדרש טרום הוראת השעה תוך שני רבעונים, עד ליום 30 ביוני 2024. עוד נקבע כי יצול ההקלה לא יהווה חסם לחלוקת דיבידנד בכפוף לתכנון הון הכולל חזרה ליחס המינוף הנדרש.

תכנון ההון ויעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי הבנק

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון ופרופיל הסיכון, האסטרטגיה העסקית והלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. תכנון ההון מאושר על ידי ההנהלה ודירקטוריון הבנק ולוקח בחשבון את הצמיחה בפעילות של מרכזי הרווח השונים בקבוצה וגורמים נוספים המשפיעים על עמידת הבנק בדרישות ההון, כגון: תחזיות רווח, שינויים ברווח כולל אחר, התאמות פיקוחיות, השפעת הוראות מעבר ושיעור הגידול בנכסי הסיכון. תחזית יחסי ההון נבחנת גם תחת מבחני רגישות ותרחישי קיצון שונים.

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף המזערי שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל ואשר לא תפחת משיעור ההון הנדרש לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדי הון לעת אירוע תרחיש קיצון. לפירוט תהליך ה-ICAAP והשימוש במבחני קיצון, ראה דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022.

במסגרת הליך הסקירה הפיקוחי, הנחה הפיקוח על הבנקים על קביעת יעדי הון פנימיים אשר יהלמו את פרופיל הסיכון של הבנק. בהמשך לכך, דירקטוריון הבנק אישר להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 הפנימי של הבנק באופן שמיום 31 בדצמבר 2017 יעמוד על 10.5%.

למידע אודות ההקלה ביעד הון עצמי רובד 1 הפנימי בהמשך להוראות השעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה ראה פרק הון והלימות ההון בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

מדיניות חלוקת דיבידנד

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק, שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק ביום 6 במרס 2019, קובעת כי מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 50% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. זאת בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

ביום 14 באוגוסט 2023 אישר הדירקטוריון חלוקת דיבידנד בסך של כ-736 מיליון ש"ח, המהווים כ-30% מהרווח הנקי לרבעון השני של שנת 2023. סכום הדיבידנד שאושר לכל מניה בת 1 ש"ח ע.נ. הינו כ-48.00 אגורות. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב רכישה עצמית של מניות. הדירקטוריון קבע את יום 28 באוגוסט 2023 כיום הקובע לעניין תשלום דיבידנד ואת יום 7 בספטמבר 2023 כיום התשלום.

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
12 באוגוסט 2021	2 בספטמבר 2021	43.36	630
15 בנובמבר 2021	12 בדצמבר 2021	94.11	1,367
9 במרס 2022	6 באפריל 2022	40.48	588
24 במאי 2022	15 ביוני 2022	22.14	322
16 באוגוסט 2022	6 בספטמבר 2022	25.82	399
29 בנובמבר 2022	19 בדצמבר 2022	23.08	356
14 במרס 2023	4 באפריל 2023	45.20	698
23 במאי 2023	15 ביוני 2023	19.10 ¹	294

תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק

ביום 22 במאי 2023 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף שלא יעלה על 800 מיליון ש"ח, החל מיום 24 במאי 2023 ועד ליום 15 במאי 2024 או עד לרכישת כל סכום התכנית, כמוקדם ביניהם.

תכנית הרכישה תבוצע במסגרת המסחר בבורסה ו/או בעסקאות מחוץ לבורסה, באמצעות חבר בורסה חיצוני ובלתי תלוי שיפעל על פי יופיו כח בלתי חוזר, בהתאם למנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות ערך. תכנית הרכישה תבצע בשלושה שלבים נפרדים, שכל אחד מהם יהיה בלתי הדיר, בהתאם לתנאי מנגנון נמל מבטחים (להלן: "שלב א" ו-"שלב ב" ו-"שלב ג").

ביצוע שלב א' החל ביום 24 במאי 2023, והסתיים ביום 1 באוגוסט 2023, במסגרתו רכש הבנק (באמצעות חבר בורסה בלתי תלוי עמו התקשר) 10,740,308 מניות בהיקף של כ-300 מיליון ש"ח מכוח התכנית האמורה. נכון למועד פרסום הדוח, בבעלות הבנק 82,564,566 מניות רדומות.

ערב פרסום הדוח החליט הבנק לבצע את שלב ב' ונתן לחבר הבורסה הוראה בלתי הדירה להתחיל בביצוע שלב ב' ביום 16 באוגוסט 2023. שלב ב' יסתיים במוקדם מביין: (א) יום 2 בנובמבר 2023; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 300 מיליון ש"ח. לאחר סיום שלב ב', אם יחליט הבנק לבצע את שלב ג', ייתן הבנק לחבר הבורסה הוראה בלתי הדירה להתחיל בביצוע שלב ג' ביום המסחר השני ממועד פרסום הדוח הכספי הראשון שלאחר מועד קבלת ההחלטה בדבר ביצוע שלב ג'. במקרה כזה, יסתיים שלב ג' במוקדם מביין: (א) יום 15 במאי 2024; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 800 מיליון ש"ח, בניכוי סך הרכישות שבוצעו בפועל במסגרת שלב א' ושלב ב'. אם לאחר סיום שלב ב', תתקבל החלטה שלא לבצע את שלב ג', יפרסם על כך הבנק דיווח מיידי.

אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע תכנית הרכישה, כנדרש בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 332, התקבל ביום 17 במאי 2023, בכפוף לעמידה במגבלות וביעדי ההון, ובכלל זאת התנאי לפיו התכנית תופסק לאלתר אם במהלך תקופת התכנית יתברר כי על פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו הבנק אינו עומד ביחס הון עצמי רוברד 1 של 10.9% לפחות.

התאמות להון עצמי רוברד 1

מדידת ההתחייבות בגין זכויות עובדים ונכסים מגדרים

החל מיום 1 ביולי 2022 מדידת ההתחייבויות הפנסיוניות לצורכי ההון הפיקוחי מבוצעת כדלקמן: בכל רבעון הבנק מחשב את השינוי בהתחייבות לפנסיה כתוצאה משינויים בריבית ההיוון בניכוי השינוי בשווי הנכסים שיועדו מראש לגידור התחייבויות אלו. השינוי בהתחייבות לפנסיה נטו, לאחר השפעת המס, נפרס באופן לינארי על פני ארבעה רבעונים, החל מהרבעון עבורו בוצע החישוב. שיטה זו הינה בתוקף עד המוקדם מבין השניים: א) דוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2029 (כולל) או ב) מועד הדוח הכספי בו הממוצע לאורך ארבעה רבעונים האחרונים של סכום ההתחייבויות הפנסיוניות יהיה נמוך מסך של 10 מיליארד ש"ח, צמוד למדד (מהמדד הידוע ביום 1 ביולי 2022 ועד למדד הידוע בתאריך הדוח הכספי הרלוונטי).

למידע בנוגע למתודולוגיית ההיוון ראה פרק מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 ביוני 2023.

¹ בהתאם לדיווח המשלים מיום 7 ביוני 2023.

הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית

בשנים 2016 ו-2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתבים בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" בכח אדם ובתחום הנדל"ן. על פי המכתבים, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו, יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעתן של תכניות התייעלות על ההון הפיקוחי על פני חמש שנים בקו ישר.

במסגרת ההבנות הנוגעות להסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם עם ארגון העובדים ביולי 2019, אישר דירקטוריון הבנק תכנית פרישה מרצון, שעלותה הסתכמה בכ-167 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 30 ביוני 2023 מיוחסים להון הפיקוחי 80% מעלויות תכנית זו.

שינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון

התפתחויות בהוראות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים בנוגע למדידת הלימות ההון

בשנת 2017 סיימה ועדת באזל לפיקוח על הבנקים את עבודתה לעדכון המסגרת הכוללת של "באזל 3" להלימות ההון. במסגרת העדכונים, אשר לעתים מקבלים את הכינוי "באזל 4", נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. היישום של הסטנדרטים השונים הכלולים במסגרת העדכון הכוללת, כפי שנקבע על ידי ועדת באזל, היה 1 בינואר 2023, אולם באיחוד האירופי היישום צפוי להתחיל בשנת 2025.

בהתאם למדיניות האימוץ של סטנדרטים בינלאומיים מקובלים, הפיקוח על הבנקים מאמץ את הוראות ועדת באזל משנת 2017 בנושא חישוב דרישות הון בגין סיכון תפעולי. ביום 29 בדצמבר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 206 "מדידה והלימות הון – סיכון תפעולי" במסגרת הטיוטה נקבעה הגדרה מעודכנת של חישוב הקצאת ההון בגין סיכון תפעולי כך שהיא מבוססת, בין השאר, על רכיבי האינדיקטור העסקי המפורטים בטיוטה ועל מכפיל ההפסד הפנימי שמבוסס על ממוצע ההפסדים ההיסטוריים של התאגיד הבנקאי. יישום ההוראה יחול ביום 1 בינואר 2026. עם זאת, בהתאם לטיוטת עדכון ההוראה מיום 13 במרס 2023, עד ליום 31 בדצמבר 2027 מכפיל ההפסד הפנימי יקבע על אחד.

הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

ביום 1 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (יישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203A ו-208A) במטרה להתאים את הוראות בנק ישראל לעדכון הוראות ועדת באזל בכל הקשור לסיכון אשראי צד נגדי.

החל מיום 1 ביולי 2022 מיישם הבנק את הוראה 203A "טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי".

תאריך היישום של הוראה 208A "התאמת שווי בגין סיכון אשראי (CVA)" יחול ב-1 בינואר 2025.

חוזר בנושא "הון פיקוחי – השפעת יישום כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים" לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, וחוזר בנושא "הפסדי אשראי צפויים ממכשירים פיננסיים"

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את הוראות המעבר שפרסם הפיקוח על הבנקים בנושא "הון פיקוחי – השפעת יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים" מיום 1 בדצמבר 2020 וכן עדכונים נוספים במסגרת התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין נוספות שהותאמו לכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים. בין היתר, מיישם הבנק החל מיום 1 בינואר 2022 את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא "מדידה והלימות הון – הון פיקוחי", ומנכה מהון עצמי רוברד 1 סכומים בגין הלוואות לדירור שמסווגות לאורך זמן כהלוואות שאינן צוברות.

בהתאם להוראות המעבר שפרסם הפיקוח על הבנקים, מאחר וכתוצאה מהיישום לראשונה חל קיטון בהון עצמי רוברד 1 של הבנק ל-1 בינואר 2022, הוסיף הבנק באופן חלקי בהון עצמי רוברד 1 75% מהקיטון בהון העצמי רוברד 1 שבמועד היישום לראשונה (בהתאם לכך, כל תחילת שנה ממועד היישום לראשונה יחול קיטון של 25% בתוספת להון עצמי רוברד 1, עד לתוספת של 0% ב-1 בינואר של שנת היישום הרביעית). בהתאם, ביום 1 בינואר 2023 50% מהקיטון בהון עצמי רוברד 1 שבמועד היישום לראשונה התווסף להון עצמי רוברד 1.

למידע נוסף אודות השפעת היישום על דוחותיו הכספיים של הבנק ועל יחסי ההון של הבנק ראה ביאור ו.כד.ו. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022.

חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 – הגישה הסטנדרטית – סיכונים אשראי

הבנק יישם לראשונה בדוחותיו הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022 את החוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 "הגישה הסטנדרטית – סיכון אשראי", לפיו הועלה ל-150% משקל הסיכון המיוחס לאשראי הניתן לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV). השפעת היישום לראשונה על יחס הון עצמי רוברד 1 היתה קיטון בשיעור של 0.15%. על פי הבהרת הפיקוח על הבנקים, פריסת היישום נעשתה מהרבעון השלישי של שנת 2022, על פני 4 רבעונים, כך שברבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2023 דרישת ההון באה לידי ביטוי באופן מלא.

למידע נוסף ראה פרק הון והלימות ההון בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

להלן ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של קבוצת לאומי

- שינוי היקף נכסי סיכון – נכסי הסיכון של לאומי מסתכמים ליום 30 ביוני 2023 בכ-457.4 מיליארד ש"ח. גידול של 1 מיליארד ש"ח בנכסי הסיכון יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 בכ-0.02% ואת יחס הון כולל בכ-0.03%.
- שינוי הון עצמי רובד 1 – הון עצמי רובד 1 ליום 30 ביוני 2023 מסתכם בכ-51.4 מיליארד ש"ח. קיטון ב-100 מיליון ש"ח בהון עצמי רובד 1 יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 ואת יחס הון כולל בכ-0.02%.
- שינוי בשער החליפין – פיחות של 1% בשער החליפין של השקל מול כל המטבעות יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 בכ-0.02% ואת יחס הון כולל בכ-0.01%.
- עלייה של 1% בעקום הריבית חסרת הסיכון בכלל המטבעות על חשיפת ההון הפיקוחי, משמעה קיטון של כ-0.07% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס הון כולל.
- דירוג מדינת ישראל משפיע על דרישות ההון בגין חשיפות הבנק לממשלת ישראל וכן בגין חשיפות לבנקים, גופים מוסדיים וישויות בסקטור הציבורי בישראל. להערכת הבנק, ירידה בדירוג האשראי של מדינת ישראל (notch אחד) על ידי אחת מחברות הדירוג המדרגות את הבנק לא תשפיע על יחסי הלימות ההון של הבנק.

למידע נוסף ראה פרק [דירוג האשראי בדוח ממשל תאגידי](#).

המידע הנ"ל לגבי הלימות ההון וניהולה מתייחס לפעולות עתידיות של הבנק, והוא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

חלק 4 - יחס מינוף

יחס המינוף מחושב באחוזים ומוגדר כמדידת ההון הרגולטורי מחולק במדידת החשיפה. ההון הרגולטורי לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, בהתאם להתאמות פיקוחיות לעניין חישוב ההון. מדידת החשיפה של תאגיד בנקאי היא סכום החשיפות המאזניות, החשיפות לנגזרים, החשיפות לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. יחס המינוף הינו מדד משלים ליחס ההון ומהווה מגבלה נוספת על רמת המינוף של המגזר הבנקאי.

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

	30 ביוני	31 בדצמבר	
	2022	2022	2023
	במיליוני ש"ח		
1 סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים	679,456	667,680	688,265
התאמות בגין:			
4 מכשירים פיננסיים נגזרים	16,562	(10,953)	12,211
6 פריטים חוץ מאזניים	67,572	58,195	63,052
7 אחרות	4,338	3,212	3,367
8 חשיפה לצורך יחס המינוף	767,928	718,134	766,895

יחס המינוף (LR2)

	31 בדצמבר	30 ביוני	
	2022	2022	2023
	במיליוני ש"ח		
			פריט
חשיפות מאזניות			
1	649,992	632,009	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות) ^(א) 643,810
2	(1,219)	(1,097)	סכומים בגין נכסים שנכחו בקביעת הון רובד 1 (662)
3	648,773	630,912	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך) 643,148
חשיפות בגין נגזרים			
4	14,825	4,943	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים ^{(א)(ב)} 13,858
5	24,024	17,223	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים ^{(א)(ב)} 28,877
7	-	(6,148)	ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים ^(א) -
11	38,849	16,018	סך חשיפות בגין נגזרים 42,735
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך			
12	1,397	2,220	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית 1,396
15	14,824	10,789	חשיפות בגין עסקאות כסוכן 13,077
16	16,221	13,009	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך 14,473
חשיפות חוץ מאזניות אחרות			
17	171,946	163,261	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו 187,629
18	(108,894)	(105,066)	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי (120,057)
19	63,052	58,195	פריטים חוץ מאזניים 67,572
הון וסך החשיפות			
20	48,797	44,910	הון רובד 1 51,373
21	766,895	718,134	סך החשיפות 767,928
יחס מינוף			
22	6.36%	6.25%	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 6.69%

למידע נוסף בנושא הלימות הון ומינוף ראה סעיף הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים לעיל וביאור 9. בדוחות הכספיים.

(א) החשיפות הוצגו לאחר יישום העדכונים להוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון). מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

(ב) עלות השחלוף וסכומי התוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית ליום 30 ביוני 2023 וליום 31 בדצמבר 2022 חושבו לאחר הכפלה במקדם אלפא.

חלק 5 - סיכון אשראי

מידע כללי על איכות סיכון אשראי (CRA)

אשראי הינו פעילות ליבה של הבנק והקבוצה, המתקיימת באופן מבוזר במספר קווי עסקים.

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי כפי שסוכמו.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות: אשראי לציבור, אשראי לבנקים, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב וחשיפות בגין פעילות בנגזרים.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 בנושא ניהול סיכון אשראי, ניהול בנקאי תקין מספר 311A בנושא ניהול אשראי צרכני ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות, ובכלל זה האחראיות של ההנהלה והדירקטוריון. כמו כן, הבנק מקפיד על ניהול הסיכון בהתאם להנחיות ודרישות נוספות שנכללות בהוראות הפיקוח על הבנקים תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

במסגרת ניהול סיכונים אשראי הבנק מנטר את איכות תיק האשראי, לרבות נאותות כוללת של הפרשה להפסדי אשראי לכיסוי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, ריכוזיות תיק האשראי ופעילות לפי מוצרים עיקריים, כגון: אשראי לענף בינוי ונדל"ן, הלוואות לדור, אשראי לאנשים פרטיים ואשראי ממונף.

במסגרת ניהול סיכון האשראי מבוצעות באופן שוטף התאמות בניהול סיכון האשראי ובתיאבון הסיכון, ככל שנדרש.

במחצית הראשונה של שנת 2023 לא חלו שינויים מהותיים במבנה הממשל התאגידי הקשור לסיכון אשראי.

למידע נוסף ראה פרק סיכונים אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 לדצמבר 2022.

השפעות מאקרו כלכליות

פעילות הבנק מושפעת, בין היתר, מהתפתחויות מאקרו כלכליות, בסביבה העסקית המקומית ומההאטה בפעילות הכלכלית העולמית.

הפעילות הכלכלית במשק המקומי ממשיכה לצמוח, אך תוך האטה בקצב. ההאטה באה לידי ביטוי, בין היתר, בירידה ממשית בקצב מכירת דירות חדשות, כמו גם השלכות של עליית הריבית על לווים, בדגש על לווים ממונפים ואנשים פרטיים. כמו כן, ישנה האטה בפעילות יצוא ההיי-טק של ישראל.

במסגרת המעקבים השוטפים שהבנק מבצע בכל קווי העסקים אחר מוקדי הסיכון, הבנק בוחן באופן שוטף גם את השפעת עליית הריבית במשק על סיכון האשראי בתיק, לרבות באמצעות תרחישי רגישות שונים.

בישראל מתרחשים אירועים ציבוריים - חקיקתיים וחברתיים, אשר קיימת אי וודאות לגבי אופן התפתחותם ומידת השפעתם על הכלכלה הישראלית בטווח הבינוני והארוך, וכנגזרת מכך על תוצאות הבנק. ככל שההשפעות המאקרו כלכליות והאירועים הציבוריים - חקיקתיים וחברתיים יתמשכו לאורך זמן גדל החשש מהשפעה שלילית. בהחלטת הריבית מיום 10 ביולי 2023, בנק ישראל חזר והדגיש שהסיכון המרכזי לצמיחה של המשק הישראלי הוא התממשות תרחיש בו שינויים חקיקתיים ומוסדיים ילוו בעלייה נוספת בפרמיית הסיכון של המדינה וזאת תוך כדי המשך הפיחות של השקל, פגיעה ביצוא כתוצאה מירידת מידת האטרקטיביות של ישראל כשותפת סחר, ובירידות בהשקעות המקומיות ובביקוש לצריכה פרטית.

למידע נוסף באשר להשפעות הסיכון המאקרו כלכלי ראה פרק התפתחויות עיקריות במשק בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2023 וכן סיכון מאקרו כלכלי כמפורט בחלק 2 - בפרק הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר.

ההוצאה להפסדי אשראי במחצית הראשונה של שנת 2023 הסתכמה ב-724 מיליון ש"ח מתוכה הוצאה של 36 מיליון ש"ח בהפרשה הפרטנית והוצאה של 688 מיליון ש"ח בהפרשה הקבוצתית. ההוצאה הקבוצתית במחצית הראשונה של שנת 2023 הושפעה מהמשך הצמיחה בתיק האשראי, מעלייה בהיקף החובות הבעייתיים ומהחמרה בתחזיות המאקרו כלכליות שתוארו לעיל, אשר קיבלו את ביטוין בהפרשה בעיקר ברבעון הראשון של שנת 2023. ההפרשה להפסדי אשראי מהווה אומדן המבוסס על שיקול דעת משמעותי שהופעל בסביבה משתנה.

למידע נוסף ראה פרק התפתחויות עיקריות במשק בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2023.

מתודולוגיית הפרשה להפסדי אשראי מורכבת, בין היתר, מניסיון העבר, מנדבך איכותי, הכולל מסגרת מקיפה להתאמות איכותיות (Q Factor) ותחזיות מאקרו כלכליות ומטבעה מבוססת על שיקול דעת משמעותי.

לאור אי הוודאות הקיימת היום בשווקים וההשפעות שעשויות להיות לה על מצבם של משקי הבית והעסקים בישראל, כמתואר לעיל, יכול שההפרשה תשתנה בעתיד בהתאם להתפתחויות.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

למידע נוסף ופירוט לגבי התפתחויות שחלו בתיק האשראי ומדדים איכותיים המאפיינים את התיק ניתן לראות בהמשך פרק זה וכן בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022.

הלוואות בערבות מדינה (קרן קורונה)

על רקע התפרצות נגיף הקורונה, הבנק חתם על הסכמים עם המדינה (שעודכנו מעת לעת) להעמדת הלוואות בערבות מדינה במסגרת "קרנות קורונה", שייעודן סיוע לעסקים (קטנים, בינוניים וגדולים), שנקלעו לקשיים תזרימיים כתוצאה מהמשבר. תנאי הלוואות נקבעו על ידי משרד האוצר והיו אחידים לכל הלוואים.

קבלת ערבות המדינה סייעה לבנק לתמוך בצרכי לקוחותיו ותרמה באופן חיובי לאיכות תיק האשראי של הבנק.

ליום 30 ביוני 2023 יתרת הלוואות בערבות מדינה הינה 2,721 מיליון ש"ח.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CRI)

	א	ב	ג	ד
	30 ביוני 2023			
	יתרות ברוטו ^(א)			
	לא צוברים או			
	בפיגור של			
	90 ימים או יותר			
	אחרים	הפרשות	להפסדי אשראי	יתרות נטו
	(א+ב+ג)	או ירידות ערך	(א+ב+ג)	(א+ב+ג)
	במיליוני ש"ח			
1	2,589	418,577	(5,505)	415,661
2	-	91,053	-	91,053
3	132	186,222	(616)	185,738
4	2,721	695,852	(6,121)	692,452
	חובות, למעט אגרות חוב			
	אגרות חוב			
	חשיפות חוץ מאזניות			
	סך הכל			

	א	ב	ג	ד
	30 ביוני 2022			
	יתרות ברוטו ^(א)			
	לא צוברים או			
	בפיגור של			
	90 ימים או יותר			
	אחרים	הפרשות	להפסדי אשראי	יתרות נטו
	(א+ב+ג)	או ירידות ערך	(א+ב+ג)	(א+ב+ג)
	במיליוני ש"ח			
1	2,883	384,098	(4,909)	382,072
2	-	69,967	(18)	69,949
3	206	161,796	(486)	161,516
4	3,089	615,861	(5,413)	613,537
	חובות, למעט אגרות חוב			
	אגרות חוב			
	חשיפות חוץ מאזניות			
	סך הכל			

	א	ב	ג	ד
	31 בדצמבר 2022			
	יתרות ברוטו ^(א)			
	לא צוברים או			
	בפיגור של			
	90 ימים או יותר			
	אחרים	הפרשות	להפסדי אשראי	יתרות נטו
	(א+ב+ג)	או ירידות ערך	(א+ב+ג)	(א+ב+ג)
	במיליוני ש"ח			
1	2,020 ^(ב)	395,971 ^(ב)	(5,003)	392,988
2	-	65,373	(37)	65,336
3	154	170,672	(585)	170,241
4	2,174	632,016	(5,625)	628,565
	חובות, למעט אגרות חוב			
	אגרות חוב			
	חשיפות חוץ מאזניות			
	סך הכל			

(א) בהתאם לערכים החשבונאיים המדווחים בדוחות הכספיים, של פריטים מאזניים וחוז' מאזניים היוצרים חשיפה לסיכון אשראי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

(ב) סווג מחדש.

סיכון אשראי לפי ענפי משק

30 ביוני 2023									
חובות ^(א) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(א)					סיכון אשראי כולל ^{(א),(ב)}				
הפסדי אשראי ^(ד)					מזכה:				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	לא צובר	בעייתיות ^(ג)	חובות ^(א)	סך הכל ^(א)	בעייתיות ^(ג)	דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	סך הכל
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבורי מסחרי									
(136)	5	3	27	113	2,305	2,602	113	2,467	2,605
חקלאות									
(27)	-	(6)	-	-	523	740	-	767	768
כרייה וחציבה									
(531)	(3)	58	121	1,075	21,883	36,497	1,075	36,934	38,022
תעשייה									
(1,284)	26	226	340	1,462	64,177	114,748	1,462	113,046	114,781
בינוי ונדל"ן - בינוי ^(ז)									
(887)	(3)	(1)	136	853	40,906	46,806	853	46,889	47,843
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן									
(77)	-	7	16	54	6,005	10,130	54	10,529	10,583
אספקת חשמל ומים									
(561)	39	102	168	612	33,557	40,445	612	40,294	40,956
מסחר									
(41)	4	3	20	50	3,661	4,545	50	4,415	4,598
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל									
(148)	13	(20)	104	214	7,868	9,586	214	9,467	9,681
תחבורה ואחסנה									
(57)	(10)	(17)	13	145	3,468	6,128	145	6,452	6,692
מידע ותקשורת									
(227)	1	9	68	79	31,616	42,120	79	53,615	53,694
שירותים פיננסיים									
(374)	2	27	73	263	9,068	13,204	263	13,087	13,405
שירותים עסקיים ואחרים									
(166)	6	(5)	35	77	8,776	10,840	77	10,778	10,855
שירותים ציבוריים וקהילתיים									
(4,516)	80	386	1,121	4,997	233,813	338,391	4,997	348,740	354,483
סך הכל מסחרי									
(461)	2	44	547	562	124,003	128,964	563	127,218	128,964
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור									
(822)	158	248	279	943	30,699	46,174	943	43,505	46,193
אנשים פרטיים - אחר									
(5,799)	240	678	1,947	6,502	388,515	513,529	6,503	519,463	529,640
סך הכל ציבור - פעילות בישראל									
(3)	-	(1)	-	-	995	996	-	1,709	1,709
בנקים בישראל									
(2)	-	-	-	-	241	241	-	65,980	65,980
ממשלת ישראל									
(5,804)	240	677	1,947	6,502	389,751	514,766	6,503	587,152	597,329
סך הכל פעילות בישראל									

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי (מאזני וחוזר מאזני) בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 125,013, 15,522, 943, 66,100, 389,751 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) סיכון אשראי מאזני וחוזר מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת
- (ז) כולל הלוואות לדיוור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ח) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני כפי שעודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק ההון והלימות ההון בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2023).

30 ביוני 2023

סיכון אשראי כולל ^(א)									
חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)									
הפסדי אשראי ^(ד)									
מזהה:									
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	בעייתי ^(ו)	סך הכל	חובות ^(ב)	בעייתי ^(ו)	לא צובר	הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור מסחרי									
237	237	-	233	116	-	-	-	-	(1)
709	709	-	-	-	-	-	-	-	-
6,139	6,139	-	4,321	3,221	-	-	6	-	(28)
11,832	11,409	422	11,644	8,376	422	246	118	3	(174)
676	676	-	262	7	-	-	-	-	-
869	850	20	483	474	20	-	-	-	-
3,777	2,920	857	3,765	3,516	857	320	(38)	(14)	(54)
271	271	-	47	46	-	-	-	-	-
1,081	1,040	40	615	213	40	40	(17)	-	(15)
37,132	37,132	-	3,910	3,266	1	-	(2)	-	(25)
4,711	4,617	93	421	417	93	1	1	-	(2)
506	506	-	472	456	-	-	(1)	(1)	(3)
67,940	66,506	1,432	26,173	20,108	1,433	607	67	(12)	(302)
18	18	-	18	15	-	-	-	-	-
16	14	1	16	9	1	-	-	-	-
67,974	66,538	1,433	26,207	20,132	1,434	607	67	(12)	(302)
29,369	29,368	-	12,605	10,330	-	-	(20)	-	(15)
17,914	17,914	-	1,377	953	-	-	-	-	-
115,257	113,820	1,433	40,189	31,415	1,433	607	47	(12)	(317)
712,586	700,972	7,936	554,955	421,166	7,936	2,554	724	228	(6,121)

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי (מאזני וחוץ מאזני) בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 31,415, 47,562, 27,171, 8,774 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (ז) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני כפי שעודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק ההון והלימות ההון בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2023).

31 בדצמבר 2022										
סיכון אשראי כולל ^{(א)(ה)}										
חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)										
הפסדי אשראי ^(ד)										
מזהה:										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	לא צובר	בעייתיות ^(ה)	חובות ^(ב)	סך הכל ^(ז)	בעייתיות ^(ה)	דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	סך הכל	במיליוני ש"ח
בגין פעילות לווים בישראל										
ציבור מסחרי										
(138)	-	1	36	114	2,333	2,629	114	2,501	2,630	חקלאות
(33)	-	20	-	-	531	731	-	758	758	כרייה וחציבה
(471)	(24)	106	143	903	20,750	34,162	903	34,410	35,409	תעשייה
(1,041)	(2)	217	154	1,259	53,883	102,584	1,259	101,088	102,609	בינוי ונדל"ן - בינוי ^(ז)
(884)	(122)	(188)	67	151	39,249	44,460	151	45,000	45,236	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
(69)	16	12	8	41	5,093	9,170	41	9,515	9,557	אספקת חשמל ומים
(501)	51	148	128	545	31,932	39,023	545	38,946	39,513	מסחר
(45)	8	(35)	57	148	3,689	4,295	148	3,916	4,325	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
(181)	56	(10)	124	314	7,760	9,511	314	9,240	9,592	תחבורה ואחסנה
(64)	(29)	(97)	114	146	3,223	5,656	146	5,765	6,103	מידע ותקשורת
(219)	(15)	64	54	73	28,406	37,465	73	45,916	45,990	שירותים פיננסיים
(350)	5	10	82	257	9,359	13,203	257	13,015	13,330	שירותים עסקיים ואחרים
(176)	(2)	16	14	62	9,182	11,269	62	11,209	11,284	שירותים ציבוריים וקהילתיים
(4,172)	(58)	264	981	4,013	215,390	314,158	4,013	321,279	326,336	סך הכל מסחרי
(419)	17	112	559	626	119,690	124,827	626	123,158	124,827	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
(732)	129	111	222	768	30,370	43,562	768	41,326	43,572	אנשים פרטיים - אחר
(5,323)	88	487	1,762	5,407	365,450	482,547	5,407	485,763	494,735	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
(3)	-	1	-	-	806	807	-	1,608	1,608	בנקים בישראל
-	-	(1)	-	-	317	317	-	33,721	33,721	ממשלת ישראל
(5,326)	88	487	1,762	5,407	366,573	483,671	5,407	521,092	530,064	סך הכל פעילות בישראל

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי (מאזני וחוץ מאזני) בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 366,573, 34,238, 553, 11,606, 117,094 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ז) כולל הלוואות לדיר, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(ח) מספרי ההשוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה של הגדרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני אשר עודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחודש מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק ההון והלימות ההון בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2023).

31 בדצמבר 2022

סיכון אשראי כולל^{(א)(ב)} חובות^(א) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים)^(א)

מזזה:	הפסדי אשראי ^(א)			הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי						
	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הפסדי אשראי	לא צובר ^(א)	בעייתיות ^(א)	חובות ^(א)	סך הכל ^(א)	בעייתיות ^(א)	סך הכל ^(א)	
דירוג ביצוע אשראי ^(ה)										
סך הכל										
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל										
ציבור מסחרי										
חקלאות	(1)	-	-	-	-	157	175	-	184	185
כרייה וחציבה	-	-	-	-	-	-	-	-	715	715
תעשייה	(24)	3	10	8	8	2,646	3,515	8	5,485	5,524
בינוי ונדל"ן	(101)	116	31	94	268	6,872	9,437	268	9,221	9,549
אספקת חשמל ומים	-	-	-	-	-	5	136	-	538	541
מסחר	-	8	4	-	3	399	411	3	941	1,011
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	(87)	50	(78)	185	1,125	3,094	3,518	1,125	1,953	3,536
תחבורה ואחסנה	-	-	-	-	-	172	172	-	397	397
מידע ותקשורת	(19)	-	6	12	12	158	594	12	1,129	1,141
שירותים פיננסיים	(27)	-	22	-	1	3,822	4,256	1	36,410	36,521
שירותים עסקיים ואחרים	-	(1)	(4)	-	-	422	434	-	488	488
שירותים ציבוריים וקהילתיים	(1)	-	(3)	-	5	150	151	5	175	180
סך הכל מסחרי	(260)	176	(12)	299	1,422	17,897	22,799	1,422	57,636	59,788
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-	-	-	30	33	-	32	33
אנשים פרטיים - אחר	-	-	1	1	1	65	71	1	68	71
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	(260)	176	(11)	300	1,423	17,992	22,903	1,423	57,736	59,892
בנקים בחו"ל	(37)	-	32	-	-	12,634	15,337	-	35,391	35,391
ממשלות בחו"ל	(2)	-	(10)	-	-	792	1,137	-	18,132	18,132
סך הכל פעילות בחו"ל	(299)	176	11	300	1,423	31,418	39,377	1,423	111,259	113,415
סך הכל	(5,625)	264	498	2,062	6,830	397,991	523,048	6,830	632,351	643,479

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי (מאזני וחוץ מאזני) בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 31,418, 44,359, 2,481, 27,198, 7,959 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ז) מספרי ההשוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה של הגדרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני אשר עודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק ההון והלימות ההון בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2023).

30 ביוני 2022									
סיכון אשראי כולל ^(א) (ה)					חובות ^(א) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(א)				
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור מסחרי									
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	בעייתו ^(ו)	סך הכל ^(ז)	חובות ^(א)	בעייתו ^(ו)	לא צובר ^(ח)	הפסדי הפסדי הפסדי (הכנסות) הפסדי אשראי ^(ד)	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
2,681	2,555	68	2,680	2,358	68	38	20	(1)	(116)
749	748	-	720	465	-	-	16	-	(29)
35,772	35,193	454	33,970	21,915	454	106	11	(18)	(366)
93,143	92,502	471	93,081	49,713	471	113	(5)	(8)	(838)
44,408	43,956	204	44,005	38,316	204	131	(11)	(95)	(1,022)
8,860	8,805	55	8,501	4,763	55	23	12	1	(84)
39,194	38,580	472	38,843	32,122	472	114	60	13	(465)
4,398	3,905	462	4,367	3,831	462	298	(14)	(3)	(73)
9,747	9,237	467	9,676	6,737	467	129	19	45	(214)
5,759	5,435	155	5,238	3,028	155	124	(39)	(3)	(94)
55,378	55,356	21	31,578	25,562	21	5	29	-	(170)
13,065	12,738	292	12,947	9,115	292	82	8	5	(345)
11,270	11,145	121	11,251	9,108	121	24	17	(5)	(179)
324,424	320,155	3,242	296,857	207,033	3,242	1,187	83	(69)	(3,995)
117,675	115,326	566	117,675	113,054	566	514	7	9	(322)
42,450	40,265	702	42,441	29,235	702	188	15	27	(737)
484,549	475,746	4,510	456,973	349,322	4,510	1,889	105	(33)	(5,054)
3,680	3,680	-	1,835	1,832	-	-	3	-	(9)
39,342	39,342	-	551	551	-	-	4	-	(17)
527,571	518,768	4,510	459,359	351,705	4,510	1,889	112	(33)	(5,080)

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 351,705, 38,889, 1,131, 15,262, 120,584 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ז) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(ח) מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש בהתאם למתכונת הגילוי החדשה של הגדרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני אשר עודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק ההון והלימות ההון בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2023).

30 ביוני 2022

סיכון אשראי כולל^{(א)(ב)} חובות^(א) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים)^(א)

הפסדי אשראי ^(א) הוצאות (הכנסות) ביגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מזכה:				סך הכל ^(א)	בעייתיות ^(א)	דירוג ביצוע אשראי ^(א)	סך הכל
			לא צובר ^(א)	בעייתיות ^(א)	חובות ^(א)	סך הכל ^(א)				
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל										
ציבור מסחרי										
(1)	-	-	-	-	94	119	-	125	126	חקלאות
-	-	-	-	-	-	-	-	821	821	כרייה וחציבה
(20)	3	6	23	23	3,295	4,073	23	6,099	6,123	תעשייה
(118)	58	(8)	211	265	5,999	8,180	265	7,721	8,351	בינוי ונדל"ן
(1)	-	-	-	-	-	39	-	396	397	אספקת חשמל ומים
-	8	2	-	59	481	489	59	975	1,050	מסחר
(153)	29	(35)	653	1,842	3,005	3,154	1,842	1,087	3,173	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
-	-	-	-	-	85	86	-	271	271	תחבורה ואחסנה
(15)	-	2	14	14	127	710	14	1,289	1,303	מידע ותקשורת
(13)	-	5	1	1	6,818	7,310	1	40,481	40,503	שירותים פיננסיים
-	(1)	(4)	-	-	334	345	-	360	392	שירותים עסקיים ואחרים
(2)	-	(4)	-	7	156	158	7	190	197	שירותים ציבוריים וקהילתיים
(323)	97	(36)	902	2,211	20,394	24,663	2,211	59,815	62,707	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	23	23	-	23	23	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	-	1	1	72	85	1	81	85	אנשים פרטיים - אחר
(323)	97	(36)	903	2,212	20,489	24,771	2,212	59,919	62,815	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
(9)	-	9	-	-	14,016	16,404	-	34,118	34,118	בנקים בחו"ל
(1)	-	1	-	-	763	987	-	16,566	16,566	ממשלות בחו"ל
(333)	97	(26)	903	2,212	35,268	42,162	2,212	110,603	113,499	סך הכל פעילות בחו"ל
(5,413)	64	86	2,792	6,722	386,973	501,521	6,722	629,371	641,070	סך הכל

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 35,268, 875, 43,895, 11,727, 21,734 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ז) מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש בהתאם למתכונת הגילוי החדשה של הגדרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני אשר עודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק ההון והלימות ההון בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2023).

שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)

	א	א1	א2	ב	ג	ד	ה
	30 ביוני 2023						
	לא						
	מובטחים ^(א) מובטחים ^(ב)						
	סך הכל	סך הכל	מזה: סכום	מזה: סכום	מזה: סכום	מזה: סכום	מזה: סכום
	יתרה מאזנית ^(א)	יתרה מאזנית ^(א)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)
	במיליוני ש"ח						
1	355,029	60,632	32,700	41,092	16,037	19,540	16,663
2	77,935	13,118	6,829	-	-	13,118	6,829
3	432,964	73,750	39,529	41,092	16,037	32,658	23,492
4	2,498	91	24	52	12	39	12
	מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר						

	א	א1	א2	ב	ג	ד	ה
	30 ביוני 2022						
	לא						
	מובטחים ^(א) מובטחים ^(ב)						
	סך הכל	סך הכל	מזה: סכום	מזה: סכום	מזה: סכום	מזה: סכום	מזה: סכום
	יתרה מאזנית ^(א)	יתרה מאזנית ^(א)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)
	במיליוני ש"ח						
1	333,625	48,447	26,865	31,065	13,905	17,382	12,960
2	57,571	12,378	12,378	-	-	12,378	12,378
3	391,196	60,825	39,243	31,065	13,905	29,760	25,338
4	2,747	136	24	55	8	82	16
	מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר						

	א	א1	א2	ב	ג	ד	ה
	31 בדצמבר 2022						
	לא						
	מובטחים ^(א) מובטחים ^(ב)						
	סך הכל	סך הכל	מזה: סכום	מזה: סכום	מזה: סכום	מזה: סכום	מזה: סכום
	יתרה מאזנית ^(א)	יתרה מאזנית ^(א)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)	מובטח ^(ב)
	במיליוני ש"ח						
1	329,961	63,027	34,478	44,634	19,827	18,393	14,651
2	54,567	10,768	10,768	-	-	10,769	10,768
3	384,528	73,795	45,246	44,634	19,827	29,162	25,419
4	1,781	202	32	107	13	95	19
	מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר						

(א) יתרה מאזנית בהתאם לערכים החשבונאיים המדווחים בדוחות הכספיים ולאחר הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני.
 (ב) יתרה מאזנית של החלק מסכום החובות שמובטח בביטחון, ערבות או נזר אשראי, לאחר התחשבות במקדמי ביטחון.
 (ג) יתרה מאזנית של החובות כאמור, לאחר הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני, שמובטחים באופן חלקי או מלא, ללא קשר לחלק הספציפי שהובטח בחשיפה המקורית.

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון^{(א)(ב)} (CR5)

	א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יג	
30 ביוני 2023										
סוגי נכסים / משקל סיכון	סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי (CRM									
	0%	2%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	
במיליוני ש"ח										
1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	186,370	-	2,751	-	500	-	-	193	-	189,814
2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	1,672	-	2,379	-	7,129	-	-	13	-	11,193
3 בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)	2,506	-	12,774	-	5,592	-	-	13	5	20,890
4 חברות ניירות ערך	-	-	3,305	-	180	-	-	-	-	3,485
5 תאגידים	-	-	15,179	-	17,011	-	-	138,782	1,061	172,033
6 חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	-	-	40,440	-	40,440
7 הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	-	-	16,515	-	16,515
8 בביטחון נכס למגורים	-	-	-	32,233	33,359	38,333	16,296	2,566	-	122,787
9 בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	80,788	12,742	93,530
10 הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	821	1,344	2,165
11 נכסים אחרים	2,771	-	-	-	-	-	-	9,111	1,098	12,980
11א מזה: בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	5,300	1,098	6,398
12 סך הכל	193,319	-	36,388	32,233	63,771	38,333	73,251	232,287	16,250	685,832

	א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יג	
30 ביוני 2022										
סוגי נכסים / משקל סיכון	סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי (CRM									
	0%	2%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	
במיליוני ש"ח										
1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	209,981	-	6,769	-	859	-	-	498	-	218,107
2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	1,733	-	1,997	-	6,865	-	-	8	-	10,603
3 בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)	2,562	-	11,382	-	4,857	-	-	553	3	19,357
4 חברות ניירות ערך	-	-	5,534	-	69	-	-	-	-	5,603
5 תאגידים	-	1,004	13,846	-	9,650	-	-	122,597	615	147,712
6 חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	-	-	40,207	-	40,207
7 הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	-	-	16,731	6	16,737
8 בביטחון נכס למגורים	-	-	-	30,374	30,347	31,170	19,705	2,292	-	113,888
9 בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	78,393	-	78,393
10 הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	1,011	1,331	2,342
11 נכסים אחרים	3,039	-	-	-	-	-	-	8,707	999	12,745
11א מזה: בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	5,303	999	6,302
12 סך הכל	217,315	1,004	39,528	30,374	52,647	31,170	76,643	214,065	2,948	665,694

(א) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוב מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מיסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי (הנכללות בחלק א' בדוח זה) ואיגוחים.

(ב) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

	א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יג
	31 בדצמבר 2022								
	סוגי נכסים / משקל סיכון								
	0%	2%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%
	במיליוני ש"ח								
1	220,042	-	3,651	-	490	-	127	-	224,310
	ריבנויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית								
2	1,661	-	1,876	-	6,913	-	-	-	10,450
	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית								
3	2,651	-	14,038	-	4,791	-	59	3	21,542
	בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)								
4	-	-	1,080	-	499	-	-	-	1,579
	חברות ניירות ערך								
5	-	-	14,151	-	13,824	-	-	1,515	161,104
	תאגידים								
6	-	-	-	-	-	41,161	-	-	41,161
	חשיפות קמעונאיות ליחידים								
7	-	-	-	-	-	17,028	-	-	17,028
	הלוואות לעסקים קטנים								
8	-	-	-	-	32,389	35,672	18,970	2,404	120,769
	בביטחון נכס למגורים								
9	-	-	-	-	-	-	-	5,821	77,925
	בביטחון נדל"ן מסחרי								
10	-	-	-	-	-	-	-	1,489	2,401
	הלוואות בפיגור								
11	2,556	-	-	-	-	-	-	1,059	12,259
	נכסים אחרים								
12	-	-	-	-	-	-	-	1,059	6,317
	מזה: בגין מניות								
12	226,910	-	34,796	31,334	58,906	35,672	77,159	9,887	690,528
	סך הכל								

מידע נוסף על סיכון אשראי סיכונים בענפי הבינוי והנדל"ן

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן הינו תחום פעילות שבו לבנק חשיפת אשראי משמעותית. בדומה לענפי המשק האחרים, מוגדרים במדיניות האשראי של הבנק מתודולוגיות ופרמטרים פנימיים למימון עסקאות בכל אחד מענפי המשנה של תחום הנדל"ן.

האשראי לענף הנדל"ן תואם את תיאבון הסיכון של הבנק, לאור חיתום קפדני, שיטת מימון ופיקוח הדוקה, גיבוי בביטחונות נדל"ן ותמחור הולם.

בשל כך, ומתוך רצון להמשיך ולהיות דומיננטיים במימון הענף, הבנק פועל לניצול מיטבי ואפקטיבי של המגבלות הפנימיות והרגולטוריות ובראי התחזיות המאקרו כלכליות.

המעקב אחר תיק האשראי בתחום הנדל"ן מבוצע באופן הדוק תוך ניטור המגמות בנתונים המאקרו כלכליים במשק וניטור התפתחות מאפייני הסיכון של סגמנט זה בבנק.

לאומי ממשיך לפעול באופן אקטיבי להרחבת הייזום בתיק הנדל"ן, תוך מיקוד בסגמנט המגורים ובלקוחות נבחרים בעלי חוסן פיננסי גבוה. הבנק מקפיד על פיזור בין אזורים גיאוגרפיים שבהם מוקמים הפרויקטים בהתאם לביקושים ובהתאם לתחזיות מאקרו כלכליות.

בהתאם לתנאי התחרות בשוק, בשנים האחרונות לוותה הצמיחה בתיק האשראי לנדל"ן בלאומי בעלייה מסוימת בשיעורי המימון, בעיקר במימון קרקעות ובמימון פרויקטים למגורים באיזורי ביקוש. עם זאת, בשנה האחרונה חלה התמתנות בשיעורי מימון קרקעות ופרוייקטים.

החל משנת 2016 מבטח הבנק את תיק הערבויות מכח חוק המכר (דירות).

החל מיום 31 בדצמבר 2021 מבטח הבנק גם חלק מתיק האשראי הכספי למימון קרקעות, וכן החל מרבעון רביעי 2022, מבטח הבנק גם חלק מתיק ערבויות הביצוע והפורמאליות המשויך לענפי המשק בינוי ונדל"ן.

נכון ליום 30 ביוני 2023 הבנק עומד במגבלה הרגולטורית. בנוסף, הבנק קבע מגבלות פנימיות שהינן בהלימה להערכת הבנק את הסיכון בענפי המשנה השונים. יחד עם זאת, בשים לב לצרכי האשראי המשמעותיים בענף מחד, ולמגבלה הרגולטורית מאידך, פועל הבנק ליישום תכנית להפחתת יחס הריכוזיות בענף.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

למידע נוסף אודות הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן ראה פרק סיכוני אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

השפעות מאקרו כלכליות

בשנים 2020-2021 וכן במחצית הראשונה של שנת 2022 ענף "הבנייה למגורים" התאפיין בגאות משמעותית בעסקאות לרכישת דירות מגורים וזאת כתוצאה מביקוש קשיח יחסית שנבע מגידול באוכלוסייה, סביבת מאקרו תומכת (התאוששות חזקה ממשבר הקורונה וסביבת הריבית) והקלות רגולטוריות.

עם זאת, החל מהמחצית השניה של שנת 2022, חלה היחלשות ממשית בביקוש לרכישת דיור, זאת ברקע סביבת מאקרו אשר הולכת ונעשית פחות תומכת בביקוש לנדל"ן כתוצאה מעלייה מהירה באינפלציה ובריבית והאטה בצמיחה. יחד עם זאת, ההערכה היא כי קצב גידול האוכלוסין הגבוה בישראל ימשיך לייצר ביקושים בטווח הבינוני והארוך. בצד ההיצע, מספר הדירות הגמורות המשיך בשנה האחרונה להיות נמוך יחסית לצרכי הדיור השוטפים השנתיים של המשק, בעוד שהתחלות הבנייה והיתרי הבנייה היו דומים או אף גבוהים יותר מהיקף הדירות הדרוש לפי הצרכים השוטפים שאפיינו את השנתיים האלו.

היחלשות הביקוש, לצד רמת התחלות בנייה, שעדיין גבוהה ביחס לרוב העשור האחרון, הביאו לאחרונה להתחלה של ירידה במחירי הדירות, בהובלת מחירי הדירות החדשות ב"שוק החופשי" (כלומר לא כולל עסקאות "דירה בהנחה"). בהמשך לכך, להערכתנו, בשנה הקרובה צפויה המשך ירידה מסוימת במחירי הדירות. גם החשש מפני השפעה שלילית כתוצאה מאירועים פוליטיים-חוקיקתיים וחברתיים עלול להכביד על הפעילות בשוק הדיור ועל המחירים בו בתקופה הקרובה.

הבנק מנטר באופן הדוק את השלכות עליית הריבית וההאטה בביקושים לדיור על חברות הנדל"ן.

בתחום הנדל"ן למסחר, במהלך שנת 2022 חלה האטה בפעילות ענפי המסחר הקמעונאי, ברקע הגידול בנסיעות ישראלים לחו"ל ולנוכח דעיכת ההשפעה של התפרצות "הביקוש הכבוש" עם הסרת מגבלות הקורונה. במבט קדימה, ההרעה בסביבת המאקרו (פגיעת האינפלציה ועליית הריבית בכח הקנייה של הציבור, לצד התגברות חוסר הוודאות הכלכלית והיחלשות הסנטימנט הצרכני) והמשך התרחבות נתח הסחר המקוון עשויים להוביל להמשך האטה בצמיחת פעילות המרכזים המסחריים בשנה הקרובה. עיקר ההאטה עשוי להיות מורגש במרכזים המסחריים הגדולים, בעוד שמרכזים שכונתיים עשויים להפגין המשך ביצועים טובים.

בתחום המשרדים, החל מהמחצית השנייה של 2022, הורגשה האטה בפעילות השוק, לרבות ירידה במחירי השכירות בתל אביב. האטה זו צפויה להימשך בשנה הקרובה, ברקע ההרעה בסביבת המאקרו, בפרט בפעילות ענף שירותי ההייטק. צפי להמשך גידול משמעותי בהיצע המשרדים החדשים (בפרט בפרברי תל אביב), לצד מגמת ההאטה בפעילות המשק, הם גורמים שעשויים להכביד על המשך העלייה במחירים ובהיקפי התפוסות בשוק בשנה הקרובה וייתכן אף להוביל לירידה בהם. בהקשר זה, גם הדוח שפרסמה חברת דירוג האשראי הבינלאומית S&P במאי 2023 התריע מפני השפעות ההאטה בענף ההייטק על ענף הנדל"ן והצביע על סיכון לעודף היצע בתחום הנדל"ן למשרדים.

כאמור בתחילת פרק האשראי, בישראל מתרחשים אירועים ציבוריים - חקיקתיים וחברתיים, אשר קיימת אי וודאות לגבי אופן התפתחותם ומידת השפעתם בטווח הבינוני והארוך על הכלכלה הישראלית בכלל ועל ענפי הבינוני והנדל"ן בפרט וכפועל יוצא מכך על לקוחות הבנק.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

התפתחות סיכון אשראי כולל לענף בינוי ונדל"ן (בישראל ובחו"ל)

	31 בדצמבר		30 ביוני		
	2022	2022	2022	2023	
	שינוי בהשוואה ל-31 בדצמבר 2022		במיליוני ש"ח		
	במיליוני ש"ח	באחוזים			
סיכון אשראי מאזני	13,653	13.6%	100,500	114,153	
ערבויות לרוכשי דירות ^(א)	789	8.1%	9,767	10,556	
סיכון אשראי חוץ מאזני אחר ^(א)	2,620	5.6%	47,127	49,747	
סך הכל סיכון אשראי כולל	17,062	10.8%	157,394	174,456	

(א) במונחי סיכון אשראי.

הלך פרטים על סיכון אשראי כולל בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי שיעור המימון וכושר ספיגה - הבנק

30 ביוני 2023			
סיכון אשראי ^(א) כולל			
קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה למגורים	נדל"ן שבנייתו הושלמה	סך הכל
במיליוני ש"ח			
שיעור המימון^{(א)(ב)}			
עד 45%	1,064	9,149	10,214
מעל 45% עד 65%	4,735	13,503	18,239
מעל 65% עד 80%	20,815	15,692	36,507
מעל 80%	11,444 ^(ד)	6,412	17,856
כושר ספיגה^(א)			
כושר ספיגה עד 25	295	295	295
כושר ספיגה מעל 25 עד 50	7,975	7,975	7,975
כושר ספיגה מעל 50 עד 75	5,587	5,587	5,587
כושר ספיגה 75 ומעלה	12,681	12,681	12,681
פרוייקטים בתחילת בנייה	10,663	10,663	10,663
אחר ^(א)	42,609		42,609
סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן בישראל			162,624

ראה הערות בעמוד הבא.

31 בדצמבר 2022

סיכון אשראי^(א) כולל

קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה למגורים	נדל"ן שבנייתו הושלמה	סך הכל
במיליוני ש"ח			
שיעור המימון^{(ב)(ג)}			
עד 45%	1,378	10,848	12,226
מעל 45% עד 65%	4,523	12,018	16,541
מעל 65% עד 80%	12,755	12,041	24,796
מעל 80%	14,224 ^(ד)	5,598	19,822
כושר ספיגה^(ה)			
כושר ספיגה עד 25	883	883	883
כושר ספיגה מעל 25 עד 50	6,959	6,959	6,959
כושר ספיגה מעל 50 עד 75	4,346	4,346	4,346
כושר ספיגה 75 ומעלה	13,011	13,011	13,011
פרוייקטים בתחילת בנייה	6,278	6,278	6,278
אחר^(ו)			
			42,984
			סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן בישראל
			147,846

- (א) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
- (ב) שיעור המימון - היחס בין יתרת סיכון האשראי הכולל למועד הדיווח לבין השווי של ביטחון הנדל"ן המבטיח את סיכון האשראי למועד הדיווח.
- (ג) כושר ספיגה - מדד המבטא את השיעור המירבי של שחיקת מחירי מלאי הדירות, כך שעדיין יהיה מקור כיסוי מספק לעלויות הפרוייקט וזאת בהתחשב בהון העצמי שהושקע ובמכירה מוקדמת.
- (ד) מרבית היתרה מתייחסת לאשראי שמגובה גם בביטחון שאינו קרקע ו/או מקור סילוק אחר.
- (ה) החל מהדוחות השנתיים לשנת 2022 מיישם הבנק את העדכון לחוזר בנק ישראל בנושא סיכון אשראי, בהתייחס לחישוב שיעורי המימון של קרקעות. לפרטים נוספים ראה סעיף [שינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון](#).
- (ו) אשראי אחר מתייחס לכל אשראי שאינו עונה להגדרות לעיל וכולל, בין היתר, אשראי שניתן כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן, נדל"ן בתהליכי בנייה שאינם למגורים ונדל"ן שאינו מיועד למכירה במהלך הבנייה.

להלן הרכב ייעוד האשראי בביטחון נדל"ן בישראל - הבנק

31 בדצמבר 2022	30 ביוני 2023
סיכון אשראי ^(א) כולל	
במיליוני ש"ח	
69,002	79,936
20,803	22,710
6,542	7,638
23,200	23,544
סך הכל סיכון אשראי כולל בביטחון נדל"ן בישראל	
119,547	133,828

- (א) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.

ניתוח סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן (בישראל ובחו"ל)

	30 ביוני		
	31 בדצמבר	2023	2022
	במיליוני ש"ח		
	שינוי באחוזים		
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
סיכון אשראי שאינו בעייתי	155,309	171,344	10.3
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
שאינו בעייתי	407	375	(7.9)
בעייתי צובר	1,363	2,015	47.8
לא צובר	315	722	129.2
סך הכל סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי	2,085	3,112	49.3
סך הכל	157,394	174,456	10.8

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

התפתחויות בסיכונים אשראי

מגמת עליית הריבית והאינפלציה הגבוהה, בשילוב עם מחירי הדיור הגבוהים, הובילו החל מהמחצית השנייה של שנת 2022 לירידה בפעילות בשוק הדיור בישראל. הראשונים למתן את פעילותם בשוק היו המשקיעים ואחר כך שאר משקי הבית בדגש על זוגות צעירים שממתינים לתכניות ממשלתיות חדשות. בהתאם לכך, קיימת ירידה בהעמדות אשראי חדש לדיור בישראל ("ביצועים") במחצית הראשונה של שנת 2023 לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

שוק המשכנתאות מאופיין בתחרות רבה שעלתה מדרגה בתקופה זו לאור "התכווצות" השוק.

הבנק ממשיך להקפיד על מדיניות חיתום מאוזנת המתחשבת ביכולת ההחזר של הלווה, בסיס ההצמדה והריבית, שיעור המימון ועוד, זאת תוך עמידה בכל דרישות הפיקוח על הבנקים.

תיק הלוואות לדיור מנוטר באופן שוטף לרבות ניתוח מגמות במאפייני ובמוקדי הסיכון ובכלל זה ניתוח השפעת עליית הריבית והאינפלציה הצפויה.

על מנת להקל על הלקוחות, לאור עליית הריבית בהחזרים החודשיים נעשתה פניה יזומה ללקוחות בפרסום פומבי ובפניה ממוקדת ללקוחות שהשינוי בריבית השפיע על גובה ההחזר שלהם בהצעה לבחינת הקפאה/מיחזור. כפועל יוצא, ניכרת עלייה בכמות ההקפאות. עם זאת, באופן אבסולוטי הכמות אינה גדולה (כ-1.7 מיליארד ש"ח לסוף יוני 2023).

החל מיום 30 ביוני 2023 הבנק מבטח חלק (לא מהותי) מתיק הלוואות למשכנתאות לפי פרמטרים מוסכמים.

התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו בישראל

	יתרת תיק האשראי		
	שיעור השינוי	במיליוני ש"ח	ב-%
31 בדצמבר 2021		103,109	15.1
31 בדצמבר 2022		119,272	15.7
30 ביוני 2023	3.6	123,542	

במסגרת הניטור אחר מוקדי הסיכון בתיק הלוואות לדיור נערך מעקב גם על מאפייני התיק ומאפייני האשראי החדש, וביניהם על התפלגות האשראי החדש לפי שיעורי מימון (שיעור מימון הינו היחס בין סך האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד בעת העמדת מסגרת האשראי) ויחס החזר (יחס החזר מוגדר כיחס בין ההכנסה החודשית הפנויה ובין החזר החודשי).

התפתחות שיעור מימון, באשראי חדש, מעל 60% בישראל

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

2021		2022			2023		
ממוצע שנתי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	שיעור מימון
באחוזים ^(א)							
21.6	23.2	22.7	22.4	21.9	20.9	20.4	מעל 60 ועד 70 כולל
23.1	25.4	25.8	25.6	24.4	25.0	22.5	מעל 70 ועד 75 כולל
0.1	0.2	0.2	0.3	0.3	0.2	0.2	מעל 75

(א) מסך האשראי החדש לדיור שהעמיד הבנק.

לפירוט נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק סיכוני אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)

האשראי הפרטי, אשר יכולת ההחזר שלו מבוססת בעיקרה על כושר ההשתכרות של משקי הבית, מאופיין בפיזור נרחב מאוד של לוויים, במגוון של מוצרי אשראי (הלוואות לסוגיהן, עו"ש, כרטיסי אשראי) ובהיקף נמוך (בממוצע) של אשראי ללקוח בודד. פעילות הלקוחות הפרטיים מרוכזת, רובה ככולה, בחטיבה הבנקאית.

מדיניות האשראי הפרטי, אותה מגבשת החטיבה לניהול סיכונים בשיתוף החטיבה הבנקאית, מהווה נדבך מרכזי בהתוויית תיאבון הסיכון ובהכוננת הניהול השוטף של פעילות זאת.

בנוסף להקפדה על תהליכי החיתום, הניהול והבקרה ברמת הלווה הבודד, מתקיים ניטור שוטף אחר האשראי הפרטי ברמה האגרגטיבית, בין השאר על בסיס סט מדדים פנימי.

לאור המגמות במשק הישראלי ברמת הצריכה הפרטית ועל רקע השינויים המאקרו כלכליים המשפיעים על משקי הבית, בדגש על עליית הריבית והאינפלציה, הבנק מנטר באופן שוטף את תיק האשראי ואת השפעות התפתחויות אלה על פרופיל הסיכון בתיק.

השינויים המאקרו כלכליים, בדגש על עליית הריבית, משפיעים על יכולת ההחזר של הלוויים הפרטיים, בעיקר לוויים ממונפים ולוויים בריבית משתנה. ככל שהשפעות המאקרו כלכליות יתמשכו לאורך זמן, מתגבר החשש להשפעה שלילית.

למידע נוסף ופירוט לגבי השפעות מאקרו כלכליות ראה סעיף השפעות מאקרו כלכליות בתחילת פרק זה.

לפירוט נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק סיכוני אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

קבוצות לווים²

הבנק מקיים תהליכי מעקב סדורים על מנת לוודא כי הוא ממלא אחר מגבלות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

נכון ליום 30 ביוני 2023, הבנק עומד במגבלות הקבוצות בהוראה.

בהתאם למדיניות האימוץ של סטנדרטים בינלאומיים מקובלים, הפיקוח על הבנקים מאמץ את הוראות ועדת באזל משנת 2014 שעודכנה בשנת 2019 בנושא פיקוח על חשיפות גדולות. ביום 17 בנובמבר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים". בהתאם לטיטה זו, תיקבענה הגדרות חדשות ללווה/קבוצת לווים, וכמו כן יבוצעו התאמות למדידת החשיפה. בהתאם לדרישת הפיקוח, הבנק ערך סקר כמותי אשר דווח לפיקוח על הבנקים.

למידע נוסף אודות קבוצות לווים ראה פרק סיכוני אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

למידע בנושא חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2023.

² קבוצת לווים הם כל אלה יחד: הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה. כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. תאגיד מוחזק שהינו מהותי עבור מחזיק שאין לו שליטה, וכל הנשלט על ידם. לווים הקשורים באופן שפגיעה ביציבות הפיננסית של אחד מהם עלולה להשליך על היציבות הפיננסית של האחר, או שאותם גורמים עלולים להשליך על היציבות הפיננסית של שניהם.

חלק 5א - סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון אשראי של צד נגדי (CCRA)

סיכון האשראי בעסקת נגזרים הינו מדד לסכום ההפסד שהבנק עלול לשאת בו אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאי העסקה. סיכון זה למועד מסוים מוגדר כסך השווי הנוכחי של העסקה לאותו מועד בתוספת סיכון פוטנציאלי להפסד עתידי. פוטנציאל זה מוערך על פי רמת התנודתיות הצפויה בנכס הבסיס של העסקה ועל פי משך התקופה שנותרה עד למועד השלמת הביטחונות כפי שסוכם עם הצד הנגדי, וכל זאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז הניתנים לאכיפה.

במהלך 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזרים לעדכון הוראות ועדת באזל בכל הקשור לסיכון אשראי צד נגדי. להרחבה בנושא יישום ההוראה החדשה, ראה פרק שינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון בדוח זה.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

	א	ב	ד	ה	ו
	30 ביוני 2023				
	עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA
	במיליוני ש"ח				
1	7,958	18,167	1.4	36,562	14,444
	הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי - SA-CCR (עבור נגזרים) ^(א)				
3	-	-	-	15,758	16
	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך)				
6	7,958	18,167	-	52,320	14,460
	סך הכל				

	א	ב	ה	ו
	30 ביוני 2022			
	עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM
	במיליוני ש"ח			
1	12,818	15,704		10,943
	שיטת החשיפה הנוכחית ^{(א)(ב)}			
3	-	-		11,654
	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך) ^(א)			
6	12,818	15,704		22,597
	סך הכל ^(א)			

	א	ב	ה	ו
	31 בדצמבר 2022			
	עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM
	במיליוני ש"ח			
1	9,115	15,789	1.4	34,862
	הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי - SA-CCR (עבור נגזרים)			
3	-	-		12,396
	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך)			
6	9,115	15,789		47,258
	סך הכל			

(א) מוצג לאחר יישום העדכונים להוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון).

(ב) מספרי השוואה הוצגו מחדש.

הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)

א		ב		א		ב	
30 ביוני		31 בדצמבר		2022		2023	
EAD	לאחר	EAD	לאחר	EAD	לאחר	EAD	לאחר
CRM	RWA	CRM	RWA	CRM	RWA	CRM	RWA
במיליוני ש"ח							
36,639	3,782	11,078	1,889	34,851	3,323		

סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית^(א) 3

(א) מוצג לאחר יישום העדכונים להוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון). מספרי השוואה לא הוצגו מחדש.

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון^(א) (CCR3)

א	ג	ד	ו	ז	ט	
30 ביוני 2023 ^(א)						
0%	20%	50%	100%	150%	סך חשיפת אשראי	תיק פיקוחי/משקל סיכון
במיליוני ש"ח						
1,319	-	-	-	-	1,319	ריבנויות
-	-	114	-	-	114	ישויות סקטור ציבורי PSE שאינן ממשלה מרכזית
-	10,396	154	79	-	10,629	בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)
-	11,219	9,236	-	-	20,455	חברות ניירות ערך
-	-	64	5,173	-	5,237	תאגידים
-	-	-	84	1	85	תיקים קמעונאיים פיקוחיים
1,319	21,615	9,568	5,336	1	37,839	סך הכל

א	ג	ד	ו	ז	ט	
31 בדצמבר 2022 ^(א)						
0%	20%	50%	100%	150%	סך חשיפת אשראי	תיק פיקוחי/משקל סיכון
במיליוני ש"ח						
3,034	44	-	-	-	3,078	ריבנויות
-	-	92	-	-	92	ישויות סקטור ציבורי PSE שאינן ממשלה מרכזית
-	11,723	182	40	-	11,945	בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)
-	12,286	6,144	-	-	18,430	חברות ניירות ערך
-	-	37	4,214	-	4,251	תאגידים
-	-	-	100	-	100	תיקים קמעונאיים פיקוחיים
3,034	24,053	6,455	4,354	-	37,896	סך הכל

א	ג	ד	ו	ז	ט	
30 ביוני 2022 ^(א)						
0%	20%	50%	100%	150%	סך חשיפת אשראי	תיק פיקוחי/משקל סיכון
במיליוני ש"ח						
2,045	-	-	-	-	2,045	ריבנויות
-	-	39	-	-	39	ישויות סקטור ציבורי PSE שאינן ממשלה מרכזית
-	2,496	170	60	-	2,726	בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)
-	2,367	2,147	-	-	4,514	חברות ניירות ערך
-	544	2	3,999	-	4,545	תאגידים
-	-	-	37	-	37	תיקים קמעונאיים פיקוחיים
2,045	5,407	2,358	4,096	-	13,906	סך הכל

(א) מוצג לאחר יישום העדכונים להוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון). מספרי השוואה לא הוצגו מחדש.

הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR)^(א) (CCR5)

א	ב	ג	ד	ה	ו
30 ביוני 2023 ^(א)					
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים					
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות ערך (SFTs)					
מנותק	שוי הוגן של ביטחון שהתקבל	שוי הוגן של ביטחון שהופקד	שוי הוגן של ביטחון לא מנותק	שוי הוגן של ביטחון שהתקבל	שוי הוגן של ביטחון שהופקד
במיליוני ש"ח					
-	721	-	1,307	318	943
מזומן - מטבע מקומי					
-	13,474	-	6,377	10,689	335
מזומן - מטבעות אחרים					
-	17,549	919	-	991	334
חוב ריבוני מקומי					
3,270	94	1,899	4,270	329	-
חוב ריבוני אחר					
-	-	-	-	3,398	8,581
חוב של סוכנות ממשלתית					
199	-	2,736	-	-	2,242
אגרות חוב קונצרניות					
-	330	-	-	33	3,603
מניות					
3,469	32,168	5,554	11,954	15,758	16,038
סך הכל					

א	ב	ג	ד	ה	ו
31 בדצמבר 2022 ^(א)					
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים					
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות ערך (SFTs)					
מנותק	שוי הוגן של ביטחון שהתקבל	שוי הוגן של ביטחון שהופקד	שוי הוגן של ביטחון לא מנותק	שוי הוגן של ביטחון שהתקבל	שוי הוגן של ביטחון שהופקד
במיליוני ש"ח					
-	515	-	1,730	331	553
מזומן - מטבע מקומי					
-	18,371	-	9,462	3,621	2,482
מזומן - מטבעות אחרים					
-	25,626	953	-	580	347
חוב ריבוני מקומי					
2,027	69	2,245	5,429	111	-
חוב ריבוני אחר					
-	-	-	-	7,392	1,592
חוב של סוכנות ממשלתית					
530	-	1,220	-	341	2,245
אגרות חוב קונצרניות					
-	-	-	-	21	5,854
מניות					
2,557	44,581	4,418	16,621	12,397	13,073
סך הכל					

(א) מוצג לאחר יישום העדכונים להוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון). מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

א						ב						ג						ד						ה						ו					
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים												ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות ערך (SFTs)																							
שווי הוגן של ביטחון שהתקבל						שווי הוגן של ביטחון שהופקד						שווי הוגן של ביטחון שהתקבל						שווי הוגן של ביטחון שהופקד																	
מנותק						לא מנותק						מנותק						לא מנותק																	
במיליוני ש"ח																																			
מזומן - מטבע מקומי												1,000	393	164	-	227	-																		
מזומן - מטבעות אחרים												1,006	2,469	10,536	-	16,097	-																		
חוב ריבוני מקומי												412	1,050	-	1,092	1,927	-																		
חוב ריבוני אחר												-	278	4,402	282	71	-																		
חוב של סוכנות ממשלתית												-	3,677	-	-	-	-																		
אגרות חוב קונצרניות												1,832	-	-	-	-	-																		
מניות												3,012	10	-	-	-	-																		
סך הכל												7,262	7,877	15,102	1,374	18,322	-																		

(א) מוצג לאחר יישום העדכונים להוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון).

חלק 6 - סיכון שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי הנכסים וההתחייבויות בשל שינוי ברמת מחירים בשווקים, שינוי בשיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה ומחירי מניות. החשיפה לסיכונים שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי ובתזרימי המזומנים.

הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול סיכונים השוק של הקבוצה, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 333 בנושא "ניהול סיכון ריבית" ומספר 339 בנושא "ניהול סיכונים שוק". במסגרת יישום הוראות אלה נקבעו עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה". לתיאור המבנה הארגוני והאחריות לניהול הסיכון ראה פרק מידע נוסף על חשיפה לסיכון והערכתו.

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2023 לא חלו שינויים מהותיים במבנה הממשל התאגידי, במדיניות ובמסגרת ניהול סיכון השוק.

החל מסוף 2021 חלה עליית מדרגה בכל הקשור לעלויות המחירים במדינות המפותחות בדגש על ארה"ב ואירופה. עליות המחירים הללו הן תוצאה של השלכות משבר הקורונה בקשר עם שרשראות האספקה והזרמות הכספים המשמעותיות של הבנקים המרכזיים השונים, של השפעות המלחמה באוקראינה בין היתר על מחירי האנרגיה, ושל השפעות אחרות הקשורות לצד הביקוש על רקע עליות שכר בשוק העבודה.

העלייה בשיעור האינפלציה ובתחזיות האינפלציה הובילו את הבנקים המרכזיים למהלכים חדים של העלאת ריבית במטרה להביא להאטה בקצב עליית המחירים, אף במחיר של האטה משמעותית בפעילות הכלכלית. העלאת הריבית מצד הבנקים המרכזיים בישראל ובעולם המשיכו גם במהלך הרבעון השני של 2023 אם כי בעוצמות מתונות יותר ונראה כי הצמצום המוניטרי מתקרב לשיאו.

הבנק מבצע ניטור הדוק ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות תוך ניהול סיכונים מוקפד, ביצוע תרחישי קיצון ובחינה מתמדת של התפתחות האירועים ודרכי הפעולה, על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, ככל שיידרש.

סיכון הריבית

בתאריך 12 במרס 2023 פורסמה טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 333 בנושא סיכון ריבית בתיק הבנקאי וב-1 ביוני פורסם עדכון לטיטה זו. ההוראה צפויה להיכנס לתוקף בחודש דצמבר 2024. הבנק לומד את ההוראה ונערך ליישומה.

תמצית החשיפות של השווי הכלכלי* לשינויים של 1% בריבית ברמת הקבוצה

תרחיש	השינוי הפוטנציאלי בשווי ההוגן כתוצאה מתרחיש								
	30 ביוני 2023			30 ביוני 2022			31 בדצמבר 2022		
	עלייה של 1%	ירידה של 1%	עלייה של 0.1%	ירידה של 1%	עלייה של 0.1%	ירידה של 1%	עלייה של 0.1%	ירידה של 1%	עלייה של 0.1%
במט"ז									
תיק בנקאי	(1,554)	988	(122)	(1,235)	633	(104)	(1,335)	1,050	(87)
תיק למסחר	(12)	27	(2)	(134)	147	(14)	(80)	84	(8)
במט"ח									
תיק בנקאי	(575)	567	(55)	(375)	331	(33)	(476)	400	(42)
תיק למסחר	(71)	(2)	(1)	35	(35)	4	-	-	(1)

* הפער בין חשיפות השווי ההוגן לשינויים בריבית המובא בדוח דירקטוריון לבין חשיפות השווי הכלכלי נובע מהתייחסות שונה להתחייבויות הפנסיוניות, נטו.

למידע נוסף אודות סיכון שוק ראה חלק 6 בדוח השנתי על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022.
למידע על סיכון ריבית ראה פרק סיכונים שוק בדוח הדירקטוריון והנהלה וחלק 6 בדוח השנתי על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022.
למידע על סיכון מניות ראה חלק 6 בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022.

סיכון שער חליפין

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2023 ההשפעה של שינוי בשערי חליפין על הרווח הנקי אינה מהותית מאחר והבנק אינו מנהל חשיפות משמעותיות במגזר המט"ח.

סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)

בטבלה להלן מוצגים נכסי הסיכון בגין החשיפה לסיכונים השוק על פי הגישה הסטנדרטית המכסה רק חלק מהחשיפות לסיכונים שוק.

	א	א	א
	31 בדצמבר	30 ביוני	2023
	2022	2022	2023
נכסי סיכון RWA			
במיליוני ש"ח			
מוצרים ישירים			
1	5,656	5,974	5,635
			סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
2	32	70	67
			סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
3	719	760	150
			סיכון שער חליפין
אופציות			
7	91	191	40
			גישת התרחישים
8	112	64	64
			איגוח
9	6,610	7,059	5,956
			סך הכל

חלק 7 - סיכון הנזילות וסיכון המימון

סיכון הנזילות הוא הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו.

ריכוזיות המקורות מבוקרת ומנוהלת במסגרת ניהול סיכונים הנזילות בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר מבנה המקורות וריכוזם תחת מספר קטגוריות ובהם: גודל וסוג לקוח ומפקיד בודד. מדידה שוטפת יומית של מדדי הנזילות, יחס כיסוי מזערי ומעקב אחר נורות אזהרה המאפשרים ניהול דינמי ומעקב אחר מקורות יציבים ומגוונים, שליטה ופיקוח על מצב הנזילות והתפתחות מגמות.

מדיניות ניהול סיכון הנזילות מהווה חלק אינטגרלי מהניהול העסקי האסטרטגי של קבוצת לאומי והיא מותאמת לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון נזילות" וגם לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" ודרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא: "מימון יציב נטו", המאמצות את המלצות ועדת באזל 3, תוך ביצוע התאמות למשק הישראלי.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות", נועדה להבטיח שתאגיד בנקאי יחזיק מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה לא משועבדים, המורכב ממזומן או מנכסים שניתן להמירם למזומן בשווקים פרטיים ללא אובדן ערך או עם אובדן ערך קטן, על מנת לענות על צרכי הנזילות של התאגיד הבנקאי בתרחיש קיצון של נזילות הנמשך 30 ימים.

במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות: הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" ומקדמי הביטחון בגנים (המונה), וכן הוגדר תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים הבאים (המכנה). התזרים היוצא נטו כולל, בין היתר: משיכה של פיקדונות מסוגים שונים בהתאם למקדמי היציאה שנקבעו בהוראה, ניצול של מסגרות אשראי שהועמדו על ידי הבנק ועוד, בניכוי פירעונות צפויים במהלך החודש של אשראי שהבנק העמיד בהתאם למקדמי ההחזר שנקבעו בהוראה.

בהתאם לכך, שינויים בהיקף הנכסים הנזילים או בהרכבם, שינויים בהיקף הפיקדונות בכל אחד מסוגי הפיקדונות המוגדרים בהוראה, שינויים בהיקף ותמהיל האשראי, שינוי בהיקף תמהיל הנגזרים וכן שינויים בהיקף מסגרות האשראי והערבויות, מולם יש לשמור נזילות, יכולים להביא לשינוי יחס כיסוי הנזילות של הבנק.

הדרישה הרגולטורית הינה לעמוד ביחס כיסוי נזילות של 100% לפחות.

יחס כיסוי הנזילות נמצא בשימוש שוטף על בסיס יומי כדי לסייע בניטור ובקרה אחר סיכון הנזילות. הדיווח על יחס כיסוי הנזילות להנהלה הבכירה מבוצע לפחות אחת לחודש ולדירקטוריון לפחות אחת לרבעון. בהתאם לדרישת ההוראה, במצבי קיצון תוגבר התדירות לדיווח שבועי ואף יומי. במקרים מיוחדים יימסר דיווח מיידי להנהלה הבכירה ולדירקטוריון.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא "יחס מימון יציב נטו", דורשת מהתאגידים הבנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם ופעילויותיהם החוץ מאזניות. שמירה על מבנה מימון בר קיימא לאורך זמן נועדה להפחית את הסיכונים ששיבושים במקורות המימון הקבועים של התאגיד הבנקאי ישחקו את מצב הנזילות שלו באופן שיגביר את הסיכון שלו לכשל ויוביל לתרחיש מערכתי רחב יותר.

הדרישה הרגולטורית הינה לעמוד ביחס מימון יציב נטו של 100% לפחות. יש לדווח על יחס המימון היציב נטו להנהלה הבכירה ולדירקטוריון לפחות אחת לרבעון.

החל מיום 1 בינואר 2023 יישם הבנק לראשונה עדכוני הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 221 ו-222 ביחס לטיפול בעסקאות החלף מטבע שאינן עסקאות הפרשים בכלל המטבעות (בהתאם לעדכון, תזרים המזומנים מוצג החל מהרבעון הראשון לשנת 2023 על בסיס ברוטו) וקו אשראי מתחדש. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, בתחילת מאי 2023 קבל הבנק את אישור בנק ישראל להכיר ביחס כיסוי הנזילות בכספים לצרכים תפעוליים (להלן: "פיקדונות תפעוליים"), אישור זה של בנק ישראל נכנס לתוקף מיום קבלתו.

בנוסף למדידת יחס כיסוי הנזילות הרגולטורי, מנוהל בבנק מודל פנימי לאמידת סיכון הנזילות תחת מגוון תרחישים המתייחסים למצבי שוק שונים הנוגעים לכלל המערכת הבנקאית וללאומי באופן ספציפי. התרחישים בוחנים כי האמצעים הנזילים העומדים לרשות הבנק בכלל המטבעות ובמט"ח בנפרד, מספקים בכדי לענות על כל צורכי הנזילות בתרחישי קיצון של נזילות הנמשכים ברצועות זמן שונות. המודל מבוסס על הערכת איכות ופיזור תיק הנכסים ומשתמש במקדמי ביטחון הולמים שנבחנו על בסיס היסטורי בהתאם לרמות הסיכון, לסיפור התרחיש ובהתבסס על חוות הדעת של הגורמים המקצועיים. בנוסף, המודל מעריך את היציבות של פיקדונות הציבור בהתאם למאפייני הלקוחות ולהערכות הגורמים העסקיים.

לאומי שומר על רמת נזילות נאותה, באמצעות השקעת תיק הנוסטרו בנכסים איכותיים ומפוזרים בשקלים ובמט"ח, אשר תאפשר לו לעמוד בצורכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון, ובאמצעות מדיניות גיוס של מקורות יציבים ומגוונים ולטווחי זמן שונים, בדגש על גיוס פיקדונות מקמעונאים וכן גיוס של אג"ח לתקופות ארוכות.

לבנק קיימת תכנית מגירה לזיהוי מוקדם וטיפול במשבר נזילות אשר כוללת מערכת סימני אזהרה אשר יכולים להעיד על שינוי במצב הנזילות של הבנק.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2023 הינו ללא שינוי מהותי בהשוואה ליחס כיסוי הנזילות הממוצע לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2023 כאשר מחד, במהלך רבעון שני 2023, נרשמה השפעה בגין הכרה לראשונה בפיקדונות תפעוליים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 והנפקת אגרות חוב במהלך הרבעון ומנגד השפעות אלו קוזזו על ידי פעילות עסקית שוטפת (בעיקר העמדת אשראי בקיזוז גיוס פיקדונות).

ברבעון השני לשנת 2023 יחס ה-LCR במט"ח ובכלל המטבעות היה גבוה מהדרישה הרגולטורית.

יחס כיסוי הנזילות - טבלת גילויים עיקריים (LO1)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31 בדצמבר 2022		30 ביוני 2022		30 ביוני 2023	
סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^(א)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^{(א)(ד)}	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^(ב)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^{(א)(ד)}	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^(ב)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^{(א)(ד)}
במיליוני ש"ח					
190,351		183,198		159,820	סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים					
15,891	221,309	17,197	213,771	15,475	231,389
3,004	60,080	3,136	62,727	2,901	58,018
10,856	93,519	12,799	108,987	9,932	85,292
2,031	67,710	1,262	42,057	2,642	88,079
175,069	244,097	167,744	242,557	147,538	218,733
-	-	-	-	2,412	9,650
175,067	244,095	167,703	242,516	144,772	208,729
2	2	41	41	354	354
12,167	78,978	11,614	76,586	146,124	213,824
5,025	5,025	5,083	5,083	137,854	137,854
7,142	73,953	6,531	71,503	8,270	75,970
1,805	1,805	607	607	413	413
1,890	65,803	1,740	58,219	2,151	72,531
206,822	-	198,902	-	311,701	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים					
-	1,420	-	1,560	-	1,014
57,873	86,831	45,509	69,211	51,158	71,428
3,735	14,994	3,421	13,644	135,052	142,045
61,608	103,245	48,930	84,415	186,210	214,487
סך ערך מתואם ^(ג)					
190,351		183,198		159,820	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
145,214		149,972		125,491	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
131%		122%		128%	יחס כיסוי הנזילות (%)

- (א) ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
- (ב) ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
- (ג) ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס יוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).
- (ד) הערכים מחושבים על בסיס ממוצע ברמת הבנק של 74 תצפיות יומיות במהלך הרבעון השני לשנת 2023 (74 תצפיות במהלך הרבעון השני לשנת 2022 ו-73 תצפיות במהלך הרבעון הרביעי לשנת 2022).

יחס מימון יציב נטו

יחס מימון יציב נטו (NSFR) הוראה 222 - יחס מימון יציב נטו נועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח. המדידה, הן במאוחד והן בסולו מתבצעת אחת לרבעון והדרישה היא לעמוד ביחס של 100%.

יחס מימון יציב נטו - טבלת גילויים עיקריים (LQ2)

30 ביולי 2023				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפרעון			
ערך משוקלל	שנה או יותר	משישה חודשים עד שנה	עד שישה חודשים	ללא מועד פרעון
במיליוני ש"ח				
				פריטי מימון יציב זמין (AFS)
79,868	13,189	-	-	66,679
66,679	-	-	-	66,679
13,189	13,189	-	-	-
214,941	8,714	23,333	201,610	-
73,915	2,118	4,852	70,724	-
141,026	6,596	18,481	130,886	-
101,140	9,838	26,248	270,440	-
6,920	-	-	13,841	-
94,220	9,838	26,248	256,599	-
-	595	-	720	-
12,921	10,450	4,943	8,787	-
-	-	3,167	-	-
12,921	10,450	4,943	8,787	-
408,870	-	-	-	-
-	-	-	-	-
4,647	-	-	-	-
-	-	-	-	-
299,663	286,160	26,260	118,906	30
94	-	-	943	-
9,884	6,026	38	25,593	-
180,115	148,011	25,089	83,522	-
-	-	-	-	-
101,708	124,960	426	276	-
22,013	31,524	91	62	-
7,862	7,163	707	8,572	30
-	595	-	720	-
24,112	-	-	-	-
-	-	-	-	-
5,384	6,336	-	-	-
333	3,500	-	-	-
370	370	-	-	-
18,025	6,958	267	1,804	8,995
8,373	184,350	-	-	-
336,795	-	-	-	-
121%	-	-	-	-

ליום 30 ביוני 2023 יחס ה-NSFR במטבע חוץ ובכלל המטבעות היה גבוה מהדרישה הרגולטורית. הגידול ביחס ה-NSFR ליום ה-30 ביוני 2023 ביחס ליום ה-31 במרס 2023 נובע, הן מהשפעת ההכרה בפיקדונות תפעוליים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 והן מהשפעת גיוס אגרות חוב.

הבנק קבע מגבלות פנימיות לנושא יחס מימון יציב נטו המצטרפות לניהול המגבלות בקשר עם ניהול סיכון הנזילות.

יחס המימון היציב נטו בלאומי נשען על מקורות יציבים ונכסים איכותיים. ההון הפיקוחי המוכר לפי הוראה 222 עומד על 66.7 מיליארד ש"ח ובתוספת של 13.2 מיליארד ש"ח מכשירי הון, מהווים יחד כ-79.9 מיליארד ש"ח. סכום זה מקבל יחס מימון יציב של 100%.

פיקדונות קמעונאיים יציבים ולא יציבים המקבלים יחס מימון יציב של 90% ומעלה, עומדים על סכום של 233.7 מיליארד ש"ח, כאשר סך הכל אשראי לציבור במאזן עומד על כ-409.6 מיליארד, כלומר כ-57% מהאשראי במאזן מממונים מפיקדונות לא סיטונאיים.

בנוסף סך נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1 לפי הוראה 222 עומד על כ-177.8 מיליארד ש"ח, המהווים כ-26% מהנכסים במאזן מקבלים יחס מימון יציב נדרש של 5% או פחות.

למידע נוסף אודות סיכון הנזילות והמימון ומדיניות ניהול סיכון הנזילות ראה חלק 7 בדוח השנתי על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022.

30 ביוני 2022

ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפרעון			
	שנה או יותר	משישה חודשים עד שנה	עד שישה חודשים	ללא מועד פרעון
				במיליוני ש"ח
				פריטי מימון יציב זמין (AFS)
72,186	14,095	-	-	1 הון: 58,091
58,091	-	-	-	2 הון פיקוחי 58,091
14,095	14,095	-	-	3 מכשירי הון אחרים -
200,970	5,630	8,823	204,050	4 פקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים: -
72,804	1,470	2,618	72,470	5 פקדונות יציבים -
128,166	4,160	6,205	131,580	6 פקדונות פחות יציבים -
106,012	20,064	13,917	286,862	7 מימון סיטונאי: -
-	-	-	-	8 פקדונות לצרכים תפעוליים -
106,012	20,064	13,917	286,862	9 מימון סיטונאי אחר -
-	394	-	607	10 התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית -
10,805	9,036	3,538	8,136	11 התחייבויות אחרות: -
-	-	3,899	-	12 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו -
10,805	9,036	3,538	4,237	13 כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל -
389,973	-	-	-	14 סך מימון יציב זמין -
-	-	-	-	פריטי מימון יציב נדרש (RSF) -
3,449	-	-	-	15 סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HOLA) -
-	-	-	-	16 פקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות -
272,658	246,368	20,707	123,329	17 הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם: 69
113	-	-	1,134	18 הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1 -
7,578	4,430	29	20,887	19 הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות -
155,357	111,758	19,658	99,837	20 הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבנויות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה: -
-	-	-	-	21 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 -
92,633	113,443	356	279	22 הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה: -
21,626	30,180	98	70	23 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 -
16,977	16,737	664	1,192	24 ניירות ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה 69
-	394	-	607	25 נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית -
23,085	-	-	-	26 נכסים אחרים: -
-	-	-	-	27 סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב -
3,919	4,611	-	-	28 נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs) -
1,036	4,935	-	-	29 נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו -
503	503	-	-	30 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי בטחונות משתנים שהופקדו -
17,627	7,065	198	1,335	31 כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל 9,030
7,270	160,626	-	-	32 פריטים חוץ מאזניים -
306,462	-	-	-	33 סך המימון היציב הנדרש (RSF) -
127%	-	-	-	34 יחס מימון יציב נטו (NSFR) (באחוזים) -

31 בדצמבר 2022				
ערך לא משוקלל לפי תקופות לפרעון	ערך משוקלל			
שנה או יותר	משישה חודשים עד שנה	עד שישה חודשים	עד שלושה חודשים	ללא מועד פרעון
במיליוני ש"ח				
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
74,702	12,884	-	-	61,818
1 הון:				
61,818	-	-	-	61,818
2 הון פיקוחי				
12,884	12,884	-	-	-
3 מכשירי הון אחרים				
208,116	9,472	14,938	201,646	-
4 פקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:				
72,703	2,060	3,037	71,324	-
5 פקדונות יציבים				
135,413	7,412	11,901	130,322	-
6 פקדונות פחות יציבים				
105,254	12,603	21,966	300,223	-
7 מימון סיטונאי:				
-	-	-	-	-
8 פקדונות לצרכים תפעוליים				
105,254	12,603	21,966	300,223	-
9 מימון סיטונאי אחר				
-	497	-	654	-
10 התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית				
13,516	10,707	5,618	7,006	-
11 התחייבויות אחרות:				
-	1,437	-	-	-
12 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו				
13,516	10,707	5,618	7,006	-
13 כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל				
401,588	-	-	-	-
14 סך מימון יציב זמין				
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
3,220	-	-	-	-
15 סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)				
-	-	-	-	-
16 פקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות				
278,746	244,591	29,219	139,176	42
17 הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם:				
55	-	-	553	-
18 הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1				
8,977	4,234	1,293	27,304	-
19 הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות				
158,754	112,266	19,969	106,688	-
20 הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:				
-	-	-	-	-
21 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203				
99,171	120,596	435	231	-
22 הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:				
22,859	31,118	96	58	-
23 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203				
11,789	7,495	7,522	4,400	42
24 ניירות ערך שאינם בכשל ושאנם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה				
-	497	-	654	-
25 נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית				
23,284	-	-	-	-
26 נכסים אחרים:				
-	-	-	-	-
27 סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב				
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)				
4,011	4,719	-	-	-
28				
-	2,084	-	-	-
29 נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו				
389	389	-	-	-
30 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי בטחונות משתנים שהופקדו				
18,237	6,547	212	1,694	9,784
31 כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל				
7,704	170,110	-	-	-
32 פריטים חוץ מאזניים				
312,954	-	-	-	-
33 סך המימון היציב הנדרש (RSF)				
128%	-	-	-	-
34 יחס מימון יציב נטו (NSFR) (באחוזים)				

חלק 8 - סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים הכוללים, בין היתר, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיים, סיכונים המשכיות עסקית וסיכונים מעילות והונאות.

תפיסת ניהול הסיכון הינה בהלימה לאסטרטגית קבוצת לאומי, מהווה בסיס להגדרת סובלנות הסיכון, לאופן ניהול הסיכון והממשל התאגידי ולקביעת המיקוד והדגשים בתהליכי ניהול הסיכונים התפעוליים, ומאפשרת ניהול סיכונים מושכל וממוקד תוך תעדוף משימות ומשאבים.

במהלך המחצית הראשונה של 2023 לא חלו שינויים מהותיים במבנה הממשל התאגידי, במדיניות ובמסגרת ניהול הסיכון התפעולי.

ההון הרגולטורי הנדרש בגין סיכונים תפעוליים מחושב על בסיס הגישה הסטנדרטית בהוראת מדידת הלימות ההון של הפיקוח על הבנקים. נציין כי בנק ישראל פרסם טיוטת עדכון להוראה זו המאמצת את הוראת באזל.

להרחבה ופרטים בגין שינויים רגולטוריים במהלך המחצית הראשונה של 2023 ושינויים צפויים בנוגע למדידת הלימות ההון ראה פרק הון והלימות ההון בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2023.

מוקדי הסיכון העיקריים בסיכונים התפעוליים:

סיכון אבטחת מידע וסייבר

העלייה בתקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בארץ ובעולם ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו ממשיכה. מאפייני התקיפה מגוונים וביניהם תקיפות כופרה, ניסיונות פשיגו והנדסה חברתית. החשיפה לסבירות התממשות אירוע סייבר עולה בין היתר כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים ועבודה של עובדים וספקים מרחוק.

לאומי נוקט במספר צעדים להפחתת הסיכונים ובכלל זה: יישום בקורות מונעות ומגלות, ביצוע סקרי אבטחת מידע, הגברת הניטור לשם הסרת אתרים מתחזים, הידוק תהליכי ניהול ובקרת הרשאות והעלאת מודעות עובדים להנחיות אבטחת מידע.

במהלך המחצית הראשונה של 2023 לא התגלו אירועי סייבר שהשפיעו על הדוחות הכספיים של לאומי.

סיכונים טכנולוגיים

לאומי מייחס חשיבות רבה לכך שהתשתית הטכנולוגית המשרתת את לקוחותיו ועובדיו תאפשר זמינות ורציפות עסקית ותפעולית, ומשקיע לשם כך משאבים רבים. הבנק פועל על פי מדיניות מוצר חדש אשר מתווה את תהליכי ניהול הסיכונים הכרוכים בהכנסת מוצרים חדשים ובכלל זה יוזמות טכנולוגיות וחדשנות.

לאומי מיישם תכנית עסקית-טכנולוגית (תכנית הטרנספורמציה) לצורך השגת יעדיו העסקיים בשנים הבאות. התכנית מנוהלת במסגרת ממשל תאגידי הדוק.

הונאות

הרחבת השימוש בדיגיטל עלולה להביא לעלייה בחשיפה לסיכונים הונאות הן בהיבט גניבת זהות וגניבת כספים והן בהיבט פגיעה בתפקודיות, חשיפת פרטי לקוחות ושימוש לרעה במידע. לאומי משקיע משאבים רבים בזיהוי והפחתה של סיכונים אלו בפעילות שוטפת ובפעילות ניטור ממוקדת.

סיכון המשאב האנושי

השינויים בסביבה העסקית והבנקאית משפיעים באופן רחבי גם על עולמות ניהול ההון האנושי, בין היתר לאור הצורך להתאים ולשמר את כח האדם, תוך רתימה ויצירת מחבורות בקרב העובדים. לאומי נוקט במספר דרכים להתמודדות עם הסיכון.

ביום 16 באפריל 2023 חתם הבנק עם ארגון העובדים על הסכם קיבוצי מיוחד לשנים 2023-2026.

למידע נוסף ראה ביאור 8.א. בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2023.

למידע נוסף אודות הסיכון התפעולי ופירוט מוקדי הסיכון העיקריים בסיכון התפעולי ראה פרק סיכון תפעולי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

חלק 9 - סיכון אקלים וסביבה

סיכוני סביבה ואקלים מהווים חשיפה של הבנק לנזקים פוטנציאליים שעלולים להיגרם כתוצאה מאירועים או מתהליכים שקשורים לסביבה, לרבות שינויי אקלים.

סיכונים סביבתיים נובעים מחשיפה של הבנק לפעילויות שקיים פוטנציאל שיגרמו לנזקים סביבתיים או יושפעו מהם, כמו למשל: פליטות גזי חממה, יצירת פסולת, זיהום אוויר ומים, זיהום קרקע, הפחתת המגוון הביולוגי, בירוא יערות ואירועי מזג אוויר קיצוניים.

נהוג לחלק את סיכוני סביבה ואקלים לשלושה סוגים:

- סיכונים פיזיים.
- סיכוני מעבר (transition risk).
- סיכון אחריות (liability risk).

הבנק חשוף לסיכונים אלה הן באופן ישיר והן באופן עקיף.

לסיכונים הסביבתיים עשויה להיות השפעה פיננסית ושאינה פיננסית על הבנק כגון: סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון נזילות, וכן לסיכון תפעולי, סיכון ציות, סיכון משפטי, סיכון רגולטורי, סיכון מוניטין (כגון במקרה בו ייוחס לבנק קשר לגורם מפגע סביבתי, בין באופן ישיר כיוצר המפגע ובין באופן עקיף כמממן של המפגע).

לאומי מכיר באחריות הכלכלית, החברתית והסביבתית המוטלת עליו בליווי ובתמיכה בלקוחותינו בתהליך המעבר באמצעות, מתן אשראי וביצוע השקעות תומכות. התמקדות בניהול והערכת החשיפה לסיכון הקשור לאקלים לצד זיהוי ההזדמנויות הוא חלק בלתי נפרד מהתהליך.

סיכון סביבה הינו סיכון "מתפתח". סיכונים מתפתחים מתאפיינים בהיעדר מידע כמותי עם עומק היסטורי מספק לאמידתם ובהשתנות גבוהה יותר מסיכונים אחרים לאורך זמן, דבר המחייב מיסוד תהליכים להתאמת הכלים לניהולם ומדידתם. הבנק עוקב כל העת אחר התפתחויות רגולטוריות, טכנולוגיות וחברתיות בתחום, לומד את הנושא ופועל להתאמת הכלים והמתודולוגיות לניהול הסיכון.

ביום ה-12 ביוני 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת נב"ת בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים" ההוראה קובעת 12 "עקרונות על" לניהול אפקטיבי ולפיקוח על סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, על פיהם נדרשים התאגידים הבנקאיים לפעול כדי לנהל בצורה מיטבית את חשיפתם לסיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים. ההוראה מתבססת על מסמך שפרסמה ועדת באזל בחודש יוני 2022. תחולת ההוראה 24 חודש ממועד פרסומה. הבנק לומד את ההוראה ונערך ליישומה.

המידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

למידע נוסף ראה פרק סיכון אקלים וסביבה בדוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2022 ופרק סביבה בדוח סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) של הבנק לשנת 2022.

חלק 10 - מידע נוסף על סיכונים אחרים

סיכון רגולציה

סיכון רגולציה הינו הסיכון ששינויים שיבוצעו בחקיקה וברגולציה ישפיעו על היקף ההכנסות וההוצאות של הקבוצה, ההון, תחומי הפעילות של הקבוצה או הסביבה העסקית בה היא פועלת.

קבוצת לאומי פועלת בסביבה רגולטורית מורכבת ורב תחומית. שינויים מהותיים ומתמשכים בתחומי רגולציה מגוונים מחייבים היערכות מתאימה ומתמשכת בפעילות הבנק.

בעת האחרונה הושם עיקר הדגש על הוראות בתחומים הבאים:

הוראות שעניינן קידום תחרות במגזר הפיננסי בדגש על תחום הבנקאות הפתוחה והתשלומים, הוראות בתחום יחסי בנק לקוח וקונדקט לרבות הוראות המתייחסות לתחום העמלות, הוראות מתחום ניהול הסיכונים ובפרט ניהול סיכוני ESG וסיכוני איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור והוראות מתחומי הגנת הפרטיות ואבטחת המידע.

בנוסף, מקודמות מספר יוזמות חקיקה הנמצאות בשלבים מקדמיים בהקשרים שונים הנוגעים לפעילות הבנקים בישראל, בין היתר, הגבלת סכומי עמלות עבור שירותים מסוימים, הטלת מס ייעודי בגין רווחים עודפים, הגבלת הפער בין הריבית על אשראי לבין הריבית על פיקדונות והסמכת נגיד בנק ישראל לקבוע את שיעור הריבית על פיקדונות ויתרות זכות בעו"ש (לרבות טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין שמאפשרת משלוח מסרונים ללקוחות בעלי יתרת זכות בעו"ש על מנת לעודדם להעביר כספים המוחזקים בחשבון העובר ושב לאפיקים נושאי ריבית).

המגמות והשינויים הנ"ל משפיעים וצפויים להשפיע בשנים הקרובות על המערכת הבנקאית בישראל. הבנק פועל לניטור ואיתור הוראות הרגולציה הרלוונטיות, בוחן את היערכותו לתנאי השוק המשתנים, להגברת התחרות והשקיפות, לכניסתם של שחקנים חדשים לתחומי הבנקאות הקלאסיים, לשימוש במאגרי המידע והנתונים של לקוחות הבנק על ידי גופים חוץ בנקאיים וכן למתן הצעות ערך מתאימות ללקוחות הבנק. במקביל, הרגולציה גורמת לשחיקה בהכנסות, לגידול בהוצאות הנדרשות לשם עמידה בהוראות הרגולציה, ולצורך בשיפור מתמיד ברמת השירות והחדשנות.

לפירוט נוסף ראה פרק חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית בדוח ממשל תאגידי.

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הינו הסיכון לפגיעה באמון של בעלי עניין שונים בבנק לאומי (לקוחות, בעלי מניות, מחזיקי אג"ח וכו'), זאת כתוצאה מהתנהגות, פעולה, או הימנעות מפעולה של הקבוצה, נושאי משרה בקבוצה, העובדים או מעורבים אחרים. סיכון מוניטין מתייחס לתפיסותיהם של בעלי המניות, בעלי העניין, הציבור, מעצבי דעת הקהל והתקשורת, בין אם מתבססות על עובדות ובין אם אחרת. סיכון המוניטין הינו דינאמי ומשתנה בין נושאים שונים ואוכלוסיות שונות.

סיכון אסטרטגי

התעשייה הפיננסית והסקטור הבנקאי חווים שינויים משמעותיים המשפיעים על הסיכון האסטרטגי ומחייבים התאמת המודל העסקי, ובהם:

כניסת שחקנים חדשים כדוגמת חברות טכנולוגיה גדולות (גוגל, אמזון, פייסבוק, אפל), חברות פינטק (לדוגמה: רבולוט), חברות ביטוח, חברות אשראי חוץ בנקאי ובנקים דיגיטליים הנהנים לעתים מארביטרז' רגולטורי מול הרגולציה שחלה על בנקים וכן ממערכות מחשב גמישות.

התכנית האסטרטגית של הבנק הינה תלת שנתית ומאפשרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. התכנית האסטרטגית נקבעת לאחר קיום תהליך מקיף של בחינת מגמות ושינויים בסביבה העסקית, בסביבה התחרותית, בסביבה הטכנולוגית והעדפות הלקוחות, ובמטרה לזהות ולאתר איומים והזדמנויות. כמו כן, מבוצע תהליך ריענון אסטרטגי שנתי, במסגרתו נבחנות המגמות החיצוניות המרכזיות והשפעותיהן האפשריות על לאומי. הסיכון האסטרטגי מנוהל על ידי דירקטוריון והנהלת הבנק בסיוע חטיבת האסטרטגיה, דיגיטל ודאטה.

כמו כן, בעת האחרונה מקודמות מספר יוזמות חקיקה הנמצאות בשלבים מקדמיים בהקשרים שונים הנוגעים לפעילות הבנקים בישראל, כמפורט בסיכון רגולציה לעיל.

סיכון מאקרו כלכלי

לעניין סיכון מאקרו כלכלי – ראה חלק 1 לעיל – הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר.

למידע נוסף בנושא סיכון ציות, משפטי, מודלים, מוניטין וסיכון הבנקאות ההוגנת (Conduct), ראה חלק 10 בדוח השנתי על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022.

מקרא

KM	Key Metrics
OV	Overview
CC	Capital Composition
LR	Leverage Ratio
CR	Credit Risk
CCR	Counterparty Credit Risk
MR	Market Risk
LIQ	Liquidity